

**APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA  
KARTATA KACH'ARQAN  
KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN  
(1 KURINTYUS)**

**¿Pitaq karqan San Pablu?** Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, \*San Pablupaq masta yach'ananchiq.

**¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa?** Pabluqam iskibrirqan Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay atun llaqta Kurintuqam nasyun \*Grisyapa \*prubinsyan Akayapi karqan. Chay nasyun Grisyapi tiyaqkunaqam achka \*amitu layakunata aduraqllapa. Liyishun Ichus 18.1-18, masta yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

**¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa?** Pablu Kurintumanda llushiptinqam, yach'achikuq masin Apulus ch'ayamurqan, Kurintupi yach'achikuq. Chaymi wakingunam nirqan: “Noqaqam sigini Apulusta. Chaqa payqam Pablumandaqa mas yach'ayniyuq”, nishpa. Chayshina suqnin suqnin ninakushpam, mana shumaqtachu tandanakuq.

Kurintupim karqan suq runa taytamba warminwan puñuq. Karqambismi wakinguna \*Santa Mikunata mana rrispitaqkuna. Wakingunaqam amitu layakunata aduraqllapa. Chaymi Pabluqa malaganayashpa, kay kartataqa iskibrirqan anyashpa, kunanambaq.

**¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?**

**1 Kurintyus 1.1–4.21** niwanchiqllapa, Pablu Kurintupi tiyaqkunata kunashqambaq, Dyuswan, kriyiq masingunawan shumaqta kawsananllapa.

**1 Kur. 5** niwanchiq, Pablu kunashqambaq, chay ancha uchayuq runata paykunamanda wichukunanllapa.

**1 Kur. 6** niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dimandananchiq, ashwan tukuy bidanchiqwan Dyusta kasunananchiq.

**1 Kur. 7** niwanchiq, rrispituyuqkuna, mana rrispitayuqkuna shumaqta kawsanananchiq.

**1 Kur. 8** niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dañachinananchiq.

**1 Kur. 9** niwanchiq, Pablu allita rurashpa, kawsashqambaq.

**1 Kur. 10** niwanchiq, amitu layakunata ama adurananchiq.

**1 Kur. 11.2-16** niwanchiq, warmikuna yach'achikuq runakunata shumaqta uyanambaqllapa.

**1 Kur. 11.17-34** niwanchiq, Santa Mikunata rrispitashpa mikunananchiq.

- 1 Kur. 12.1–14.40** niwanchiq, Dyuspa \*Santu Ispiritun yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiq.
- 1 Kur. 15** niwanchiq, Jisukristuqam wañushqanchiqmanda mushuqmanda rin kawsachiwaqanchiq.
- 1 Kur. 16** niwanchiq, suqkunapaq ufrindananchiq. Chaymandaqam niwanchiq Pabluqa kurintinukunata masta kunashpa, dispidishqambaq.

**Pablum napaykurqan Kurintupi tiyaq kriyiq masingunata**

**1** <sup>1</sup>(Kuyashqay kriyiq masitakuna,) Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqata numbrawashqa, \*apustulnin kanaypaq. Chaymi noqa Pablu kriyiq masinchiq Sustiniswan <sup>2</sup>kay kartata kach'amuni qamkuna kriyiq masiy Kurintu llaqtapi tandakaqkunaman. Chaqa qamkunaqam Jisuspi allita yuyakushpa, payta kasushpa kawsangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata, tukuy lugarkunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunatapis akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna kashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. Chaymi qamkunapis noqaykunashina Jisukristutana adurangillapa. Chaqa payqam yumbayninchiqqa Siñurninchiq. <sup>3</sup>Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, qamkunata tukuy imapi yanapashunambaq, ama nimata manchashpa, kawsanaykillapa.

**Jisusman pagikushun, pay ancha yanapawaptinchiq**

<sup>4-5</sup>Jisukristupi allita kriyiptikillapam, payqa Tayta Dyuswan qamkunata ancha yanapashushqa, \*shumaq nutisyanda allita intyindishpa, paypaq yach'achikunaykillapa. Chaymi qamkunapaq Tayta Dyusman tukuy tyimpu ancha pagikuni. <sup>6</sup>Chaqa qamkuna Jisukristupaq yach'akushpaqam, paypi allita kriyishqallapa kangi. <sup>7</sup>Chaymi Tayta Dyusqa tukuy imapi qamkunata

yanapashuykangi, suq layapi, suq layapi paypaq trabajanaykillapa. Chayshina paypaq allita trabajashpam, shuyaykangillapa, Siñurninchiq Jisukristu syilumanda kutimunangaman. <sup>8</sup>Chaqa Dyusqam qamkunata yanapashuykangi, paypi mana shaykuq kriyinaqkillapa Siñurninchiq Jisukristu shamunan diyakaman, ama ni pipis atinambaq shimbishuyta paypa ñawpambi. <sup>9</sup>Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin. Kanan pay kikinmi akrawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi allita yuyakushpa, paywan pulla kawsananchiqllapa.

**Kriyiq masipura ama akrakashunchu**

<sup>10-11</sup>Kuyashqay masitakuna, paninchiq Kluwipa wasimbi wakin tiyaqkunam niwashqallapa: Wakin kurintinu kriyiq masinchiqkunash anyanakushpa kawsanllapa, nishpa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi ancha rrugaykillapa, yumbayniki kuyanakushpa, suq yuyayniyuqlla kashpa, pulla imata rurashpa kawsanaykillapa. <sup>12</sup>Chaqa wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Apulus yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Sifas (Pidru) yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash bwilta ningillapa: “Noqaqam masta kriyini Jisukristu yach'achikushqanda”, nishpa. <sup>13</sup>Chayshina akrakanaykiqa, ¿Jisukris-

tuqa akasuchu pidasu pidasu, waqpi kaypi? ¿Noqatachu kruspi klabawashqallapa, qamkunata washashunaypaqqa? ¿Noqapa shutiyta myintashpachu shutichishushqallapa? ¡Manám! (Chaymi mana balinchu qamkunapura akrakashpa, noqata sigiwanaykiqa.)

<sup>14</sup>Chaqa noqaqam mana qamkunataqa shutichishushqachu kani. Piru masanchiq Krisputa, Gayutallam shutichishqaqa kani. Chayshina qamkunata mana shutichishushpam, Dyusta ancha pagikuni. <sup>15</sup>Chaymi mana atingillapachu niyta: “Pablupa shutimbim shutikushqallapa kani”, nishpaqa. <sup>16</sup>Piru kanalitanmi yuyani, Istifanaspa wasimbi kaqkunatapismi shutichishqa kani. Piru manam yuyanichu masta shutichishqaytaqa. <sup>17</sup>Chaqa Jisukristuqam mana kach'amuwashqachu shutichikunayqa. Ashwanmi kach'amuarqanqa, paypa \*shumaq nutisyanda yach'achikunay. Piru chay shumaq nutisyandaqam mana yach'achikunichu ancha yach'ayniyuqshina tukushpa. Chaqa chayshina yach'achikuptiyqam, qamkunata mana atinaykitachu intyindiya: Jisukristulla kruspi wañushpam, atin washawayninchiqta, nishpaqa.

**Jisukristum Tayta Dyuspa  
pudirninwan yach'ayninwan**

<sup>18</sup>Noqanchiqkuna yach'achikuptinchiq: “Jisukristum kruspi wañurqan, washawananchiq”, nishpaqa, kastiguman riqkuna mana kriyiwanchiqchu. Ashwanmi yuyanllapa: Tuntukunallam Jisuspa chay famandaqa kriyinllapa, nishpa. Piru noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, uchanchiqmanda

atin washawayninchiqta, nishpa.

<sup>19</sup>Chaqa Tayta Dyusmi \*Santu Librumbi nin:

Noqaqam kay mundupi  
yach'ayniyuqkunata rini binsiq,  
chay yach'aynin ama nimapaq  
balinambaq, nishpa.<sup>a</sup>

<sup>20</sup>Chaymi tukuy chay ancha yach'ayniyuq runakuna, chay yach'achikup runakuna, kay mundupa kusaningunapaqla yach'aq rimaqkunaqam Dyuspaqqa ancha tuntukuna. Yuyayningunaqam mana nimapaq balinchu paypaqqa. <sup>21</sup>Chaymi runakuna yuyayninwanlla mana atinllapachu Dyustaqqa riqsiyta. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha yach'ayniyuq kashpa, atin washawayninchiqta, paypa \*shumaq nutisyanda kriyiptinchiq. Piru mana kriyiqkunaqam chay shumaq nutisyambaq: “Manam balinchu” ninllapa.

<sup>22</sup>Llaqta masiy \*isrraylinukuna, Jisuspi kriyinanllapaqam munanllaparaq milagrukunata rikayta. Kanan \*grisyanukunaqam, yuyanllapa ancha yach'ayniyuqla kayllapata. <sup>23</sup>Piru noqaykunaqam Jisukristupa kayshina rimanillapa: “Kruspim wañurqan, uchanchiqmanda washawananchiq”, nishpa. Chayshina niptiyllapam, achka isrraylinukuna mana munanllapachu kriyiyta: \*Dyus Akrashqan Washadurmi wañurqan, nishpaqa. Mana isrraylinu kaqkunapismi chay yach'achikushqaqpaq ninllapa: “Manam nimapaqpis balinchu”, nishpa.

<sup>24</sup>Piru Dyuspi kriyiqkunaqam isrraylinukuna, grisyanukuna kashpapis, allita yach'anchiqllapa: Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan, nishpa. <sup>25</sup>Piru achka runakunam mana atinchu intyindiya Dyus rurashqandaqa. Chaymi chay shumaq nutisyapaq:

“Manam nimapaq balinchi”, ninllapa. Piru chayshina niptinllapapismi, Tayta Dyusqa yumbay chay runakunamanda mas pudirniyuq mas yach'ayniyuq.

<sup>26</sup>Kuyashqay kriyiq masitakuna, allita yach'ayllapa: Qamkunaqam runakuna-paqqa mana yach'ayniyuqchu kangillapa. Manam ni achka kamachikuqkuna, ni achka qellayniyuqkuna kangillapachu. <sup>27</sup>Piru paykunapaq tuntukuna kaptikillapapismi, Tayta Dyusqa akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chaymi chay palanganu yach'ayniyuqkuna rinllapa penqakuq. Mana kamachikuqkuna kaptinchiqismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, chay kamachikuq runakuna penqakunanllapa. <sup>28</sup>Chayshina runakunapaq mana nimapaq baliptinchiqismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, yumbay kamachikuqmanda mas baliqkuna kananchiqllapa, paykuna amana nimapaq balinanllapa. <sup>29</sup>Chayshinam Tayta Dyusqa ran, ama ni pipis paypa ñawpambi alabakanambaq.

<sup>30</sup>Piru Tayta Dyus kikinmi noqanchiqkuna yanapawashqa kanchiq, Jisukristupi kriyishpa kawsananchiqllapa. Chayshina kriyiptinchiqmi, Jisukristuqa ancha allita yach'achiwanchiq Tayta Dyuspaq. Kanan tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiqmi, Tayta Dyuswan alliyachiwanchiq, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. <sup>31</sup>Chayshina Tayta Dyus washawaptinchiqqa, paytalla alabashunllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: “Qamkuna munashpa alabakaytaqa, ashwan Dyusta alabayllapa”, nishpa.<sup>b</sup>

**Jisukristum kruspi wañurqan  
washawananchiqllapa**

**2** <sup>1</sup>Kriyiq masitakuna, noqa qamkunanaman shamushpaqam, mana yach'achishurqaqchu trabajus palabra-

kunawanqa. <sup>2</sup>Ashwanmi nishurqaqllapa: “Jisukristum kruspi wañushqa, uchanchiqmanda washawananchiq”, nishpalla. Chaqa manam munarqaychu qamkunata suq layata yach'achishuytaqa. <sup>3</sup>Chaymi qamkunanaman ch'ayashpaqa, manchashpa ch'apsikarqay: Manash' allitachu Dyuspaqqa yach'achikushaq, nishpa. <sup>4</sup>Kanan qamkunatam mana yach'achishurqaychu ancha yach'ayniyuq runashinaqa. Ashwanmi Dyuspa \*Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, qamkunataqa yach'achishurqaq, <sup>5</sup>chayshina Dyuspiilla yuyakunaykillapa. Chaqa manam munanichu, yach'ayniyuq runakunapi yuyakunaykillapaqa.

**Dyuspa Santu Ispiritunmi  
yach'achiwanchiq Dyuspaq**

<sup>6</sup>Piru Tayta Dyuspi allita kriyiqkunatam masta rinillapa yach'achiq Dyuspaq, ancha yach'ayniyuq kanambaqllapa. Piru manam noqaykunaqa yach'achikunichu kay mundupi yach'ayniyuq runakunashina, ni kamachikuq runakunashinaqa. Chaqa chay laya runakunaqam sintinsyaduna chinganallapa. <sup>7</sup>Ashwanmi Tayta Dyus yuyashqandalla yach'achikuniqa. Chaqa payqam kay munduta manaraq rurashpa yuyarqanna, paywan pulla syilupi kawsananchiq. <sup>8</sup>Piru kay mundupi kamachikuq runakunaqam Tayta Dyus yuyashqandaqa mana intyindirqancho. Chaqa paykuna intyindishpaqam, kruspiqa mana wanchinandachu ancha pwidiq llipyaq Siñurninchiq Jisustaqa. <sup>9</sup>Chaymi \*Dyuspa Santu Librumbi nin: Manam pipis rikashqachu, ni uyashqachu, ni yuyashqachu Tayta Dyus rurashqan ancha shumaq kusaskunata. Piru tukuy

chay shumaqkunatam Tayta  
Dyusqa rurashqa payta kuyaqku-  
napaq, nishpa.<sup>c</sup>

<sup>10</sup>Piru kananqam Tayta Dyusqa chay  
pakadu kusaskunataqa \*Santu  
Ispiritunwan intyindichiwashqa  
kanchiq. Chaqa chay Santu  
Ispiritunqam, Tayta Dyuspa tukuy iman  
mas pakadu kaqta rikan, riqsin.

<sup>11</sup>Manchu suq runa shunqombi  
yuyashqandaqa paylla yach'an. Chayshi-  
nallam Dyuspa Santu Ispiritunlla Dyus  
yuyashqandaqa yach'an. <sup>12</sup>Chaymi  
Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, chay  
Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq.  
Paymi intyindichiwanchiq Tayta Dyus  
rurashqanda noqanchiqpaq. Chaymi  
manana yuyanchiqllapachu Dyuspi  
mana kriyiqkunashinaqa.

<sup>13</sup>Kanan noqaykunaraqam mana  
yuyayniymandaqa yach'achikunichu.  
Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun  
yanapawanllapa, paypa yuyayningunata  
payta ch'askiqkunata yach'achinayllapa

<sup>14</sup>Piru Dyuspi mana kriyiqkunaraqam  
Santu Ispiritu nishqandaqa mana  
atinllapachu intyindiya. Paykuna-  
paqqam tukuy chay shumaq  
nishqangunaqa mana nimapaq balinchi.  
Chaqa chaykunaraqam Dyuspi kriyiqku-  
nalla atinchiqllapa intyindiyaqa, Santu  
Ispiritun yanapawaptinchiq. <sup>15</sup>Chaymi  
Santu Ispirituwan kaqkunalla tukuy  
imapaq atinchiqllapa yach'ayta:  
¿Allichu ichu mana? nishpa. Chay mana  
kriyiqkunaraqam mana yach'anllapachu.  
Chaymi paykunaqa mana atinllapachu  
noqanchiqpaq yach'ayta: “Paymi  
uchayuq ichu mana”, nishpaqa. <sup>16</sup>Chay-  
raykum Dyuspa Santu Librumbi nin:  
“Manam pipis atinchi intyindiya Tayta  
Dyus yuyashqanda, ni atinchi nimatapis  
yach'achiyta Tayta Dyustaq”, nishpa.<sup>d</sup>

Piru Santu Ispiritun yanapawaptin-  
chiqmi, Jisukristushina atinchiqllapa  
yuyayta.

### Yumbayninchiqri Dyuspaq trabajashun

**3** <sup>1</sup>Kriyiq masitakuna, Dyuspa \*Santu  
Ispiritundaqam manaraq allita  
kasushpachu kawsaykangillapa.  
Ashwanmi chay mana kriyiqkunashina  
kawsaykangillapa. Chaymi taksha  
wambrakunashina kaptikillapa,  
manaraq atishqachu kani allita  
yach'achishuyta Jisukristupaq. <sup>2</sup>Tayta  
Dyus yach'achiwashqanchiqqam ancha  
mishki mikunashina. Piru qamkunaraqam  
manaraq atishqallapachu kangi  
intyindiya paypa chay mas trabajus  
rimayninda. Chaymi noqaqa Dyus  
nishqandaqa mas fasilatalla qamkuna-  
taqa yach'achishushqa kani ñuñuykaq  
wambritukunataashina. <sup>3</sup>Chaqa Jisuspi  
mana kriyiqkunashinam kawsaykangi-  
llapa, munashqaykitalla rurashpa,  
imbidyanakushpa, anyanakushpa.  
(Chaymi kanangaman manaraq  
atingillapachu Dyus nishqanda  
intyindiyaqa.) <sup>4</sup>Chaqa wakinnikikunam  
niykangillapa: “Noqaqam Pablu  
yach'achikushqanda kriyini”, nishpa.  
Suqnirikunaraqam ningillapa: “Apulus  
yach'achikushqandam kriyini”, nishpa.  
Chayshina rimashpaqam, chay mana  
kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa.  
<sup>5</sup>Chaqa noqa Pablu yach'achikuq  
masiy Apuluswanqam mana nimachu  
kanillapa. Tayta Dyusmi noqaykunata  
kach'amuwashqa, pay nishqanda  
qamkunata yach'achishunaypaq.  
Chaymi Jisuspi kriyishqallapa kangi.  
Chaqa noqa Pablu Apuluswanqam Tayta  
Dyus munashqanda  
yach'achikushqallapa kani. <sup>6</sup>Chaymi  
qamkunata puntata yach'achishushpaqa,

noqaqa tarpukuqshina trabajashqa kani. Chaymandaqam masanchiq Apulus, masta yach'achishushpaqa, suq parqokuqshina trabajashqa. Piru Tayta Dyusllam chay tarpudutaqa wiñachishqa. <sup>7</sup>Chaymi noqa tarpukuqshina kashpaqa, mana nimachu kani. Chayshinallam Apulus tarpuduta parqoqshina kashpa, mana nimachu. Piru Tayta Dyusmi ancha balin. Chaqa payllam chay tarpudutaqa wiñachin. <sup>8</sup>Chayri mayqan tarpukuqshina ichu parqokuqshina kashpaqa, Dyuspaqlla yach'achikuykan. Chaymi Dyusqa kadunuta rin pagarawaqinchiq ima tantu trabajashqanchiqpaq. <sup>9</sup>Chaqa noqaqam Apuluswan yach'achikuq masikuna kanillapa. Chayshina Tayta Dyuspaq yach'achikushpaqam, ch'akrapishina trabajaykanillapa. Kanan qamkunaqam Tayta Dyuspa ch'akranshina kangillapa.

\*Dyuspa adurana wasinshinapismi kangillapa. Chaqa qamkunamandam payqa suq atun shumaq adurana wasitashina ruraykan. <sup>10</sup>Chaymi Tayta Dyus yanapawaptin, puntata qamkunata allita yach'achishurqaq, suq allin albañil wasipa simyintunda ruraqshina. Chaymandaqam suqkuna masta yach'achishushpaqa, chay wasita ushyaqshina kashqallapa. Piru yumbay chay ushyaqkunaqa allita yuyanqallapa: ¿Allitachu yach'achikuykani ichu mana? nishpa. <sup>11</sup>Chaqa Dyuspa wasimba simyintunqam Jisukristu. Chaymi mana ni pipis atinchi rurayta suq laya simyintuta, Dyuspa adurana wasinshina kaqta ruranambaqqa. <sup>12</sup>Piru suq albañilqam chay simyintupa sawambiqachka laya kusaskunawan atin rurayta allin wasita ichu mana baliq wasita. Allita yach'achikushpaqam, ancha baliq \*urumanda, qellaymanda, ancha ch'aniyuq rumikunamanda Dyuspa

wasinda ruraykanmanshina. Piru mana allita yach'achikuqam mana baliq qerumanda ichu uqshamanda ichu shukchamanda Dyuspa adurana wasinda ruraykanmanshina. <sup>13</sup>Chaymi Jisukristu kutimushpaqa, ninawan rin mallipaq chay rurashqanchiqta: ¿Balinchu ichu mana? nishpa.

Chaymi chay mana baliq rurashqanchiqta rin rupachiq, chay mana baliq qerumanda ichu uqshamanda ichu shukchamanda rurashqa wasita rupachiykanmanshina. Piru chay allita ruraqkunaqam chay urumanda, qellaymanda ichu ch'aniyuq rumikunamanda wasitashina rurashqallapa. Chaymi wasin ninapishina kaptimbis, mana rinchu rupashpa chinga. <sup>14</sup>Chaymi Tayta Dyusta allita sirbiptinchiq, payqa primyunchiqta rin qowaqinchiq. <sup>15</sup>Piru mana allita sirbiptinchiqqam, Dyusqa mana nima primyuta rinchu qowaqinchiq. Piru manam rinchiqllapachu chinga. Ashwanmi apinitas rin washawaqinchiq, suq runa nina piskaykaptin washakaqshina.

<sup>16</sup>¿Manachu yach'angillapa: Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiqllapa; Dyuspa Santu Ispiritunmi noqanchiqkunapi tiyan, nishpaqa?

<sup>17</sup>Chaymi suq runa inkitashuptinllapa, qamkunapura akrakanaykiqa, Tayta Dyus rin chingachiq chay inkitashuqtaqa. Chaqa payqam dañachishqa Dyuspa \*santu adurana wasinshina kaqkunata.

<sup>18</sup>Chayri ama ni mayqannikipis ingañakaychu, yuyashpa: Kay mundupi tiyaqkunapaqmi ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwanri yuyayllapa: Manam achkataqa yach'anichu, nishpa. Kanan chayshina umildi kashpaqam, allip yach'ayniyuqkuna ringillapa kaq.

<sup>19</sup>Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yach'ayniyuqkunataqa tuntukunapaq

riqsin. Chaymi \*Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusmi binsin chay ‘Yach’ayniyuqmi kani’ niqkunataqa. Chayraykum ancha yuyaptinllapapis tukuy imapi binsinanllapa, Dyuspa ñawpambi tuntukunashina kidanllapa”, nishpa.<sup>e</sup> <sup>20</sup>Chay Santu Librumbim nimbis: “Tayta Dyusmi yach’ayniyuq runakunapa yumbay yuyashqangunata mana baliqpaq riqsin”, nishpa.<sup>f</sup> <sup>21-22</sup>Piru Tayta Dyusllam noqa Pabluta, Apulusta, Pidrutapis kach’amuwashqa, qamkunata yach’achishunay. Chaqa Dyusllam kay mundupa tukuy iman kaqkunata qoshushqallapa qamkunapa byinnikipaq. Chayri ama alabakayllapachu: “Chay yach’ayniyuq runatam kasuni”, nishpaqa. Ashwanri allita yach’ayllapa: Kawsaptinchiqllapa ichu wañuptinchiqpismi, tukuy imapi Tayta Dyuslla noqanchiqkunata yanapawanchiq, nishpa. <sup>23</sup>Chaqa noqanchiqkunaqam Jisukristupa masangunashina, paningunashina kanchiqllapa. Kanan Jisukristuqam Dyuspa Churin.

**Kayshinam apustulkuna Dyusta  
sirbirqanllapa**

**4** <sup>1</sup>Allita intyindiyllapa noqaykuna Jisukristupa yanapakuqnin kashqayllapata. Chaqa paymi noqaykuna \*apustulningunata numbrawashqa, Tayta Dyus pakadu yuyashqanda yach’achikunayllapa. <sup>2</sup>Mayá, suq kach’aduqa allita kumplinga patrunnin kamachishqanda. (Chaqa patrunninmi payta rin jusgaq.) <sup>3</sup>Chaymi noqaqa mana nimatapis manchanichu, qamkuna ichu suqkuna jusgawaptikillapa. Manam ni noqa kikiy jusgakanichu. <sup>4</sup>Chaqa noqa kikiy uchayuq kashpam, atini ingañakayta:

Manam uchayuqchu kani, nishpa. Piru Tayta Dyusmi ancha allita yach’an: Pablum uchayuq ichu mana uchayuqchu, nishpaqa. Chaymi paylla balin jusgawanambaq. <sup>5</sup>Chayraykum niykillapa, ama dasqa jusganakuychu. Ashwanri shuyayllapa, Siñurninchiq Jisus kay pachaman shamunangaman. Chaqa pay shamushpam, tukuy ima pakadu yuyashqanchiqta, rurashqanchiqta allita yach’ashpa, rin jusgawaqninchiq. Chaymi allita rurashqa kaptinchiqqa, rin alabawaqninchiq.

<sup>6</sup>Masitakuna, byinnikipaqmi niykillapa, noqa Pablu masanchiq Apuluswan kawsashqayshina, qamkunapis kawsayllapa, \*Dyuspa Santu Librunda allita kasushpa. Chayri ama ni mayqanniki afaniruyashpaqa, suq yach’achikuqta ancha alabaychu, suq yach’achikuqta disprisyashpa. <sup>7</sup>Chaqa qamkunaqam mana suqkunamandaqa mas baliqchu kangillapa. Ashwan Tayta Dyusllam chay tukuy ima kusanikikunata qoshushqa. Chayshina kaptinqa, ÷imaraykutaq qamkunaqa afaniruyangillapa: Noqa kikiyllam tukuy imayta kunsigishqa kani, tukuy imayuq kanaypaq, nishpaqa?

<sup>8</sup>Chaqa qamkunallam kayshina alabakangillapa: Tukuy imayuqmi kanillapa. Gubyirnushinam kanillapa, nishpa. Piru noqaykunataqam manana kasuwangillapachu. Paqtar pudirniyuq gubyirnu kangimanllapa, noqaykunapis pullaykillapa kamachikunayllapa. <sup>9</sup>Piru noqaykuna Dyuspa apustulninguna kashpapis, mana chayshinachu yuyanillapa. Ashwanmi yuyanillapa: Manam nimapaq balinichu, nishpa. Kanan Jisuspaq yach’achikushpa, ima diyach’i wañushaqllapa. Chaqa suq atun

pamba pugllanapishinam kanillapa, Dyusta kuntraqkuna wanchiwaptinllapa, yumbay runakuna, anjilkuna rikawanllapa.

<sup>10</sup>Noqaykuna Jisukristupa yach'achikushqayraykum, achka runakuna ninllapa: "Paykunaqam ancha tuntukuna", nishpa. Piru qamkuna-paqam ninllapa: "Paykunaqam ancha yach'ayniyuqkuna", nishpa. Kanan noqaykunaqam mana chay kamachikuqshinachu purinillapa. Piru qamkunaqam kamachikuqshina puringillapa. Chaymi achka runakuna qamkunataqa rrispita-shungi. Piru noqaykunataqam disprisyawanllapa. <sup>11</sup>Chaqa noqaykunaqam kanangaman achka diyakuna mikunaypaq, yakupaq, sawaypaqllapa padisinillapa. Kanan runakunaqam ancha maqawanllapa. Manam ni wasiyuqchu kanillapa. <sup>12</sup>Noqaykuna kikiymi shayku shayku trabajanillapa mantyinikanaypaq. Mana kriyiqkuna musyawaptimbismi, Dyusman ancha mañakunillapa, paykunata yanapanambaq. Kanan Dyusta kuntraqkuna noqaykunata qesachawaptinmi, mana shaykuq agwantanillapa. <sup>13</sup>Noqaykunaqam mana allita rimaptinllapapismi, paykunata shumaqta kunanillapa. Piru kanangamanmi kay mundupiq rikawanllapa wanutashina. Chaymi wichukuwanambaqna kaykanllapa.

<sup>14</sup>Kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkunaqam wambrayshina kangillapa. Chaymi ancha kuyashushpa, mana munanichu penqachishuyta. Ashwanmi kay kartata kach'amuni, shumaqta kunashunaypaq. <sup>15</sup>Qamkuna 10.000 yach'achikuqmanda Jisukristupa yach'akushpaqam, suq taytayuqshinalla kangillapa. Chaqa noqalla puntata Jisuspa \*shumaq nutisyanda yach'achishuptiymi, paypi kriyirayki-llapa. <sup>16</sup>Chayri ancha rrugaykillapa,

noqashina kawsanayki. <sup>17</sup>Chayraykum kay masanchiq Timutiyuta qamkunanaman kach'amuni. (Chaqa payqam, noqamanda yach'akushpa, Jisukristupi ancha allita kriyishqa.) Chaymi payqa wambrayshina. Pay nishunqallapa: "Pablum kayshina kawsaykan, kayshina yach'achiykan yumbay llaqtakunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunata", nishpa.

<sup>18</sup>Wakinnikiqam ancha palanganuyashpa, alabakangillapa, yuyashpa: Pablum mana rinchu shamuy anyawaqninchiq, nishpa. <sup>19</sup>Piru Siñurninchiq Jisus munaptingam, utqa rini shamuy watukushuqllapa. Rikashushpallapam, allita yach'ashaq: Chay palanganu kaqkunachu Dyuspa pudirinwan milagrukunata atinllapa rurayta, ichu shiminwanlla rimaykanllapa, nishpa. <sup>20</sup>Chaqa Tayta Dyusta allipta kasushpaqam, mana rinchiqllapachu rimaqllaqa. Ashwanmi paypa pudirinwan tukuy ima munashqanda rinchiqllapa ruraq. <sup>21</sup>Mayá, noqa shamushpaqa, ¿imatam munangillapa ruranaypaq? ¿Munangillapachu kastigashunaq, ichu ancha kuyashushpa, kushikushpa, shumaqta yach'achishunaqllapa?

**Pablum nirqan, suq ancha uchayuc runata kriyiq masingunamanda wichukunanllapa**

**5** <sup>1</sup>Yach'ashqam kani: Suqnikish madrastanda warmikushqa, nishpa. Piru Dyuspi mana kriyiqkunapismi mana dжанllapachu, chay laya ancha fiyu uchata ruranambaqqa. <sup>2</sup>Piru chay runa chay ancha fiyu uchata ruraptimbismi, qamkunaqa palanganukuna kangillapa. Mas allich'i kanman, qamkuna malaganayashpa penqakunayki. Chayri chay mana alli ruraqtaqa wichukuyllapa, amana tandakanambaq qamkunawan. <sup>3</sup>Chaqa noqa qamkuna-



manda karupi kashpapismi, mana nimatapis qamkunata qonqashushqachu kani. Chaymi yuyashushpa, pullaykishina kashpa, chay ancha uchayqu runata jusgashqana kani, kastigadu kanambaq. <sup>4</sup>Chaqa Siñurninchiq Jisuspa shutimbi qamkuna tandanakuptikiqam, noqapis yuyayniypiqa qamkunawan kashaq. Siñurninchiq Jisuspismi qamkunawan kashpa, pudirinwan ancha rin yanapashuqllapa. <sup>5</sup>Chayri chay uchayqu runata \*dyabluman intrigakuylapa. Chayshina ruraptikillapam, Tayta Dyusqa manana rinchu kwidaq paytaqa. Ashwanmi dyabluna rin padisichiq. Chayshina kwirpunda ancha padisichipitiri, paqta chay runaqa ucha rurashqanda dijashpa, Dyusman mañakunqa pirdunanambaq. Chayshina pirdunaptinmi, Siñurninchiq Jisus shamushpa rin washaq.

<sup>6</sup>Piru qamkunaqa ama alabakaychu. ¿Manachu intyindingillapa kay kumparyun nishqanda: “Ashla \*libadurallam achka mach'kata atin saksachiya” nishpa? (Chayshinallam qamkunapi suq kriyiq masinchiqlla uchata rurashpaqa, atin dañachiya achka kriyiq masinchiqkunata, paykunapis uchata rurananllapa.) <sup>7</sup>Chayri chay uchaykikunataqa dijayllapana, suqkunata ama qash'anaykillapa, paykunapis uchata ama rurananllapa. Chayshina uchaykikunata dijashpaqam, ancha limpyu masa mana nima libadurayushina ringillapa kaq, chay \*Paskwa fyistapi rurashqan masashina. Chaqa chaypaqmi Jisukristuqa chay Paskwa fyistapi wañurqan suq uñitashina, tukuy uchanchiqmanda pirdunawananchiq. <sup>8</sup>Kanan chay libadurayqu tandaqam yuyachiwanchiq uchanchiqkunapaq. Chaymi Paskwa fyistapiqa kachangakunatalla mikunchiqllapa. Chayri chay uchanchiqkunata dijashpa, tukuy

diyakunata allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashunllapa, chay tanda mana nima libadurayushina kananchiqllapa.

<sup>9</sup>Noqaqam chay suq kartaypi nishurqaqllapa: “Ama tandakayllapachu chay mana rrispitunwan puñuqkunawanqa”, nishpa. <sup>10</sup>Piru chayshinaqam niykillapa uchayqu kriyiq masinchiqkunapaqlla. Manam niykillapachu: “Chay mana kriyiqkunamanda akrakayllapa”, nishpaqa. Awnki suqwan, suqwan puñuptinllapa ichu qellayta ancha munaptinllapa, ichu suwakuptinllapa ichu \*amitu layata aduraptinllapapis, paykunata parlachishunllapa. Chaqa kay mundumanda manaraq llusqshishpaqam, paykunamandaqa mana atinchiqllapachu akrakaytaqa. <sup>11</sup>Ashwanmi nishurqaqllapa akrakanaykiqa chay runa ichu warmi shiminwanlla Jisuspi kriyiqkunamanda. Chaqa chay kriyiq tukuqkunapaq mañusukuna, nisyukuna, amitu layata aduraqkuna, llullakuqkuna, suwakuqkuna, mach'aqkuna. Chay laya kriyiq tukuqkunamandaq munani qamkuna akrakanaykiqa. Chay layakunawanqa ama ni mikuyllapachu.

<sup>12-13</sup>Piru chay mana kriyiqkuna uchata ruraptinllapaqam, noqanchiqkunapaq mana nimatapis atinchiqchu jusgayta, kastigadu kananllapa. Chaqa Tayta Dyusllam chay mana kriyiqkunataqa rin jusgaq. Piru chay kriyiq masinchiqkuna uchata ruraptinqa, noqanchiqkuna paykunataqa jusgashunllapa. Chayri chay ancha uchayqu runataqa ama dijayllapachu, qamkunawan tandakanambaqqa.

#### Jisuspi kriyiq masinchiqtaqa ama dimandashunchu

**6** <sup>1</sup>Qamkuna suq kriyiq masinchiqwan imapaq piñakushpaqa, ama nimatapis riyllapachu

dimandaq juyiskunapiqa. Chaqa chay juyiskuna Jisuspi mana kriyiqkuna kashpaqam, ¿imashinam atinman allita justisyata ruraytaqa? Chayri kriyiq masinchiqkunaman riyllapa, paykuna allita justisyata rurananllapa.

<sup>2</sup>¿Manachu yach'angillapa: Jwisyu diyapim noqanchiqkuna rinchiqllapa jusgaq yumbay mana kriyiqkunata, nishpaqa? Chayshina atishpa jusgaytaqa, ¿ima manachu atingillapa qamkunapuralla allichayta chay taksha prublimakunataqa? <sup>3</sup>¿Manachu yach'angillapa: Anjilkunatapis rinchiqllapa jusgaq, nishpaqa? Chayri kay mundupi kawsashpaqa, kriyiq masinchiqkunata noqanchiqkuna allita jusgashunllapa. <sup>4</sup>Chayrayku kay mundupa kusasningunapaq pilyashpaqa, mana nimapaq balinchu rinaykillapa mana kriyiq juyiskunamanqa. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa mana nimatapis yach'anllapachu, Dyuspi kriyiqkunata jusgananllapa. <sup>5</sup>Chaykunataqam niykillapa, qamkuna penqakunayki. ¿Akasuchu qamkunapi mana kan ni suq yach'ayniyuq kriyiq masinchiq, allichanambaq qamkuna-pura anyanakushqaykita? <sup>6</sup>iPiru qamkunaqam suq kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqa, ringillapa dimandanakuq mana kriyiq juyiskunaman!

<sup>7</sup>Chayshina kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqam, ancha penqakuy-paqta kawsaykangillapa. Chayri kriyiq masinchiq mana allita rurashuptinqa, dijayllapa imatapis qoch'ishunambaq. <sup>8</sup>Piru chaykunata yach'ashpismi, mana kasungillapachu. Kanan ashwambam qamkuna kikiki asta kriyiq masinchiqkunata dañachishpa, imangunata qoch'ingillapa.

<sup>9-10</sup>Chayri allita intyindiyllapa. Ama dijakayllapachu ingañashunanllapa. Chaqa uchayuqkunaqam mana rinchu

riq syiluman, Dyuswan kawsananllapa. Chaymi runa, warmi manaraq rrispituquq kashpa, amaraq piwambis puñunqachu. Chaqa mana rrispitunwan puñuqkuna, \*amitu layakunata aduraq-kuna, ullqopura warmiwanshina puñuqkuna, ladrunguna, nisuykuna, mach'aqkuna, kwintirukuna, llullakushpa qoch'ikuqkunaqam mana rinllapachu kawsaq Dyuswanqa.

<sup>11</sup>Kanan manaraq Jisuspi kriyishpaqam, wakinnikiqa chay laya mana alli ruraqkuna karqaykillapa. Piru kananqam tukuy uchaykimanda pirdunaduna kangillapa. Chaymi kananqa Siñurninchiq Jisus washashushqanrayku, Dyuspa \*Santu Ispiritun qamkunata yanapashushqa, Tayta Dyuswan shumaqta alliyanyki-llapa.

#### **Shumaqtar kawsashun, suqkuna animakanan, Dyusta alabananllapa**

<sup>12</sup>Wakinnikikunash ningillapa: “Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiqllapa rurayta”, nishpa. Arí, piru yumbay rurashqanchiqqam mana yanapawan-chiqchu. Chayri kwirpunchiq mana allita munaptin ruraytaqa, sujitashpa, ama uchataqa rurashunchu. <sup>13</sup>Chaqa wakin runakunaqam allip kaqta kayshina rimashqallapa: “Tayta Dyusqam mikunataqa rurashqa mikunanchiq. Chayshinallam pach'anchiqtapis rurashqa, chayman mikunanchiq. (Piru paykunaqam ninllapapis: Chaymi kwirpunchiq munashqandalla rurashpa, atinchiq kawsayta”, nishpa.) Piru manam balinchu chayshina yuyananchiq. Chaqa Siñurninchiqqam suq diya rin ushyaq pach'anchiqta, mikunanchiqtapis. Payqam kwirpunchiqtaqa rurashqa, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. Manam rurashqachu, piwambis

puñushpa, uchata rurananchiqqa. Ashwanmi Siñurninchiqqa kwirpunchiqtaqa allita kwidan. <sup>14</sup>Chaymi payqa ancha pudirmiyuq kashpa, Siñurninchiq Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam suq diya noqanchiqkunata wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq.

<sup>15</sup>¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Jisukristupalla, nishpaqa? Payllam Siñurninchiqqa. Chayshina kaptinga, ¿balinchu suq bandulira warmiwan puñunanchiq? ¡Manam nimapaqpis balinchu! ¡Chayri chay layataqa ama nunka rurashunchu! <sup>16</sup>Chaqa \*Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqllapa: “Suq runa warmiwan tandanakushpaqam, suq kwirpushinalla kidanllapa”, nishpa.<sup>8</sup> Chaymi suq bandulira warmiwan puñushpaqa, suq kwirpushinalla chay warmiwanqa kanchiqllapa. <sup>17</sup>Piru noqanchiqkunaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpaqa, suq yuyaylla paywanqa kanchiqllapa.

<sup>18</sup>Chayri chay laya uchakunamandaqa mitikayllapa. Chaqa suq laya uchakunaqam kwirpunchiqtaqa mana dañachinchu. Piru suqwan suqwan puñushpaqam, kikin kwirpunchiqta ancha dañachiykanchiq. <sup>19</sup>¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Dyuspa Santu Ispiritumba \*adurana wasinshina, nishpaqa? Chaqa Dyusqam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, noqanchiqkunapa kwirpunchiqpi tiyanambaq. Chaymi kwirpunchiqkunaqa manana noqanchiqpachu; ashwanmi Tayta Dyuspana. <sup>20</sup>Chaqa paymi ancha ch'aniyuqta pagarakushpa, randiwashqana kanchiqllapa. [Nuta: Chay ancha ch'aniyuqgam Jisuspa bidan karqan.] Chayrayku Dyuspa wambranguna kashpaqa, paytalla kasushunllapa tukuy yuyayninchiqwan,

tukuy kwirpunchiqwan, yumbay rikawaq-ninchiq Dyusta alabananllapa.

### ¿Kasarashunchu ichu mana?

**7** <sup>1</sup>Qamkunaqam suq kartapi tapuwashqa kang: “¿Allichu suq runa warmiyuq kanambaq ichu mana?” nishpa. Chay tapuwashqaykita munani nishuyllapata. Allim kanman ama warmiyuqchu kananchiq. <sup>2</sup>Piru mana warmiyuq kashpaqam, wakingunaqa suqwan suqwan puñun. Chaymi chay uchata ama rurananllapa, alli kanman, yumbay runa, warmi kasarananllapa, kadunu warmiyuq ichu qosayuq kanambaq. <sup>3</sup>Chayshina runa warmi kasarashpaqa, ama disprisyanakunqachu puñunambaqqa. <sup>4</sup>Chaqa chay warmipa kwirpunchiqam qosambana. Mananam warmin kikimbachu. Chayshinallam chay qosamba kwirpumbis warmimbana. Mananam pay kikimbachu. <sup>5</sup>Chayri warmiqa qosanwan ichu runa warminwanqa ama ñiganakunqachu puñunambaqqa. Piru maynimbis Tayta Dyusman masta munashpa mañakuytaqa, atingimanllapa ishkandiki parlayta: “Chay diyakunaqa ama pulla puñushunchu, Dyusman masta mañakunanchiq”, nishpa. Piru chayshina Dyusman mañakushpaqa, pullana puñuriyllapa, \*dyablu ama tyintashunanllapa.

<sup>6</sup>Tukuy kaykunatam kunaykillapa, qamkunata yanapashunaypaq. Piru manam qamkunataqa kamachiykichu, chayshina ruranaykiqa. <sup>7</sup>Chaqa noqapaqgam mas alli kanman, yumbay runa, warmi noqashina sapalanlla kanambaqllapa. Piru Tayta Dyus allita riqsiwaqninchiqmi, wakinda yanapan, kasarashpa, shumaqta kawsananllapa. Suqkunataqam yanapan, sapalanlla kashpa, shumaqta kawsananllapa.

<sup>8</sup>Chaymi chulukunata, chinakunata, biyudakunata kayshina kunaykillapa:

Allim kanman noqashina sapalaykillla kawsanaykillapa. <sup>9</sup>Piru kwirpuykita mana atishpa sujityaytaqa, kasarayllapa, ama uchata ruranaykillapa, nishpa.

<sup>10</sup>Kriyiq masitakuna, yumbay rrispituyuq kaqkunatam kayshina kamachiylkillapa: Warmikuna runayuq kashpaqa, ama akrakayllapachu runaykimandaqa, nishpa. Kay kamachishushqayqam mana noqapa yuyayniychu. Chaqa kaytaqam Siñurninchiq Jisukristu kamachiwashqa kanchiqllapa. <sup>11</sup>Piru suq warmi runanmanda akrakashpaqa, amana kanqachu suq runawanqa. Ashwan munashpa runayuq kariyaytaqa, mushuqmanda chay runanwanlla tandanakuringa. Piru runanwan mana tandanakushpaqa, sapalanllana kawsanqa. Chayshinalla runapis warmimandaqa ama akrakanqachu.

<sup>12</sup>Piru wakin laya rrispituyuq kaqkunapaqqam Siñurninchiq Jisukristu mana yach'achikurqanchu. Chaymi noqalla kayshina kunaykillapa: Suq runa warmiyuq kashpa, Jisuspi kriyiptin, chay mana kriyiq warmin paymanda mana munaptin akrakaytaqa, ama akrakanqachu. <sup>13</sup>Chayshinalla suq warmi Jisuspi kriyiptin, mana kriyiq runan mana munaptin akrakaytaqa, chay runanmandaqa ama akrakanqachu. <sup>14</sup>Chaqa chay warmi Jisuspi kriyishqanraykum, Tayta Dyusqa runandapis rin yanapaq. Chayshinallam suq kriyiq masinchiqqa warmin mana kriyiq kaptimbis, Tayta Dyusqa chay warmita rin yanapaq, runan Dyuspa wambran kashqanrayku. Paykunapa wambrangunapismi Dyuspaq yach'akushpa rinllapa wiñaq. Piru taytan mamanmanda akrakaptingam, wakin wambrangunaqa Dyuspi mana kriyiqkunawan rinllapa wiñaq. Chaymi paykunaqa Dyuspaqqa mana yach'akunmanllapachu. <sup>15</sup>Piru chay mana kriyiq warmi ichu runa munaptin akrakaytaqa, dijayllapa

akrakanambaq. Chayshina akrakaptingam, chay kriyiq masinchiqqa Dyuspaqqa mana uchayuqchu. Librinam kidan. Chaqa Tayta Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiqllapa. <sup>16</sup>Manam yach'anchiqchu: Qam panisita, ¿chay runaykitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu mana? Qambis, kriyiq masita, ¿warmikitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu mana? nishpa.

<sup>17</sup>Jisuspi kriyishpaqa, allin kustumbrikunata ama dijayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyusmi kayshina rurawashqa, nishpa. Chayshinam yumbay llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata yach'achini. <sup>18</sup>Chayri qamkuna \*kwirpuykipi siñalniyuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, siñalniyuqlla kidayllapa. Piru mana siñalniyuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, chayshinalla kidayllapa. Chay siñaltaqa ama rurayllapachu kwirpuykipiqa. <sup>19</sup>Chaqa manam nimapaq balinchu, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapaqa. Ashwanmi ancha balin Dyus kamachikushqanda kasunanchiqllapa. <sup>20</sup>Chayri Jisuspi kriyishpaqa, yumbay chay allin kustumbrikiwanlla kidayllapa. <sup>21</sup>Chayri ama llakiychu: \*Randishqa kriyadulla kani, nishpaqa. Piru chay patrunkimanda pirmisuta atishpa surqoyta lluqshinaykiqa, lluqshiy, amana randishqa kriyadu kanayki. <sup>22</sup>Wakinnikikunam runakunapa randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru chayshina kashpapismi, Jisuspi kriyishpaqa, librina kangillapa dyablumanda, amana paypa kriyadunguna kanaykillapa.

Wakinnikikunaqam runakunapa mana randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa randishqa kriyadunna kangillapa, paytalla kasushpa kawsanaykillapa.

<sup>23</sup>Chaqa Jisukristum kruspi wañushpa, randiwarqanchiq, amana dyablupa kriyadunshina kawsananchiq. Chayraykur runakuna animachiwaptinchiq, uchata rurananchiqqa, amana kasushunchu. <sup>24</sup>Chayri kriyiq masitakuna, ama kambyayllapachu chay allin kustumbrikikunata. Ashwanri Dyuspi yuyakushpa kawsayllapa.

<sup>25</sup>Kananqam qamkuna sultirukunata, sultirakunata kayshina kunaykillapa: Siñurninchiq Jisusqam qamkunapaqqa mana kamachiwarqanchu: Kayshina ruranqallapa, nishpaqa. Piru noqa yuyashqaytallam yach'achiykillapa. Kay nishushqayqam ancha balin. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum llakipawashpa yanapawan, allita qamkunata yach'achishunay. <sup>26</sup>Kay tyimpupiqam Jisuspi kriyishqanchiqrayku, ancha padishpa kawsaykanchiqllapa. Chaymi noqapaqqa mas alli kanman, runakuna, warmikunapis chay kashqanshinalla kidanambaq. <sup>27</sup>Chayri qamkuna rrispituyukunapaq ama akrakayllapachu. Sultirukunapis ama warmikuychu ni runakuychu. <sup>28</sup>Piru munashpa warmikuytaqa, warmikuyllapa. Chayshina warmikushpaqam, mana uchataqa ruraykangillapachu. Chayshinallam suq china runakushpa, mana uchataqa ruraykanchu. Piru warmiyuqkuna, runayukunapaq masta rinllapa padisiq, kay mundupi kuntrawaptinchiqllapa. Chaymi mas alli kanman, sultirukuna kanaykillapa.

<sup>29</sup>Kriyiq masitakuna, ancham munani, kayta intyindinaykillapa: Kananmandaqam ashla tyimpullana kidan. Chayri ama ancha yuyashunchu kay mundupa kusaningunapaq. Qamkuna kasaradukunar ama yuyayllapachu: Warmiyuq ichu runayuq kashpaqam, manana atinichu ñakayta Dyuspaqqa, nishpaqa. Ashwanri chay sapalanlla kaqkunashina

tukuy imapi Dyuspaqlla kawsayllapa.

<sup>30</sup>Chayri mayqanniki lutupi kashpapis, ama anchaqa llakiychu. (Ashwanri Dyuspaqlla kawsayllapa.) Chayshinallar mayqanniki imapaq kushikushpapis, ama anchaqa kushikuychu. (Ashwanri Dyuspi kriyishqaykirayku mastaqa kushikuy.) Chayshinalla qamkuna imata randiqkunapis ama chay kusanikikunapiga yuyayllapachu. (Ashwanri mana nimayuqkunashina Dyuspi yuyakushpa, kawsayllapa.) <sup>31</sup>Kay bidapim wakinninchiqqa achka kusanuyuq kanchiqllapa. Piru chay kusaninchiqpiqa ama yuyakushpachu, mana nimayuqshina kawsashunllapa. Chaqa kay munduqam tukuy kusanindin rin ushyakaq.

<sup>32</sup>Chaymi kunaykillapa, ama ancha kunsidirashpachu kawsanaykillapa. Chay sultiru kriyiq masinchiqkunapaq ancha yuanllapa: ¿Imashinam atini kushichiya Siñurninchiq Jisusta? nishpa. <sup>33</sup>Piru warmiyuq kriyiq masinchiqkunapaq masta yuanllapa kay mundupi kaq kusaskunapaq: ¿Imashinam kushichishaq warmiya? nishpa. <sup>34</sup>Chayshinallam chay runayuq warmikunapis chay china sultirakunawanqa mana igwalchu. Chaqa sultirakunapaq ancha tyimpuyuq, Dyusta sirbinanllapa tukuy \*ispiritunwan tukuy kwirpunwan. Piru runayuqkunapaq masta yuanllapa kay mundupi tukuy ima kaqkunapaq, qosanda kushichinanllapa.

<sup>35</sup>Chaymi kayshina kunaykillapa, qamkunata yanapashunay, Tayta Dyuspaqlla tukuy shunqo kawsanayki-llapa, ama suqta suqta yuyashpa, kunsidiranayki. Piru manam kamachiykillapachu kasaranyki ni ama kasaranykiqa.

<sup>36</sup>Chayri mayqan runapa suq chinan idarniyuqna kaptinqa, allita yuanqa:

Allinachu kasaranambaq ichu mana, nishpa. Allina kasaranan kaptinqa, dijanqa kasaranambaq. Chaqa kasarashpaqam, mana nima uchayuqchu rin kaq. <sup>37</sup>Piru suq tayta chinambaq ancha allita yuyashpa, niptin: “Chinayqa ama kasaranmanchu”, nishpaqa, paypis allita ruraykan. <sup>38</sup>Chayshinallam wakinniki kasarashpapis, allita ruraykangillapa. Wakinnikikuna mana kasaraqkunapismi mas allita ruraykangillapa. [Nuta: \*Grigu rimaypin chay kasaranan warmipaq nin: “suq runapa dunsillan”, nishpa. Piru manam ancha allitaqa yach'anchiqchu: Chay warmichu taytamba dunsillan ichu nubyumba dunsillan, nishpaqa.]

<sup>39</sup>Kanan suq warmi runayuqpis chay runanwanlla kawsanqa. Piru runan wañuptinqa, munashpa kasarayta, atin kasarariyta gustashqan runawan; piru Jisuspi kriyiq masinwanlla. <sup>40</sup>Piru noqaqam yuyani: Chay biyuda sapalanllana kidashpaqam, masta kushikushpa rin kawsaq. Noqaqam kriyini: Dyuspa \*Santu Ispiritunmi yanapawaykan, kayshina kunashunaypaq, nishpa.

#### Kayshinar yuyashun amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq

**8** <sup>1</sup>Mayá, kananmi munani yach'anaykillapa chay \*amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq. Chaypaqam achka noqanchiqkuna yach'anchiqllapa: ¿Balinchu chay laya aychata mikunanchiq ichu mana, nishpa? Piru chayta yach'ashpapis, mana balinchu alabakananchiq. Ashwanri chay manaraq allita yach'aq kriyiq masinchiqkunata kuyashpa yanapashunllapa, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. <sup>2</sup>Chayri mayqan runa alabakashpa niptin: “Ancha yach'ayniyuqmi kani”, nishpaqam, manaraq allitaqa yach'anchu Dyus nishqandaqa. <sup>3</sup>Piru Tayta Dyusta allita

kuyaptinchiqqam, payqa noqanchiqkunata wambrangunapaq riqsiwanchiq.

<sup>45</sup>Chaymi noqanchiqkunaqa allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusllam Dyusqa, nishpa. Chaqa manam kanchu suq dyuskunaqa. Piru achka runakunam mana allita yach'ashpachu, kriyinllapa: Kay pachapi anaq syilupim achka dyuskuna kan, nishpa. Piru chay dyuskunaqam mana kawsaqkunchu. (Chaymi chay aychata ufrishqangunaqa aychalla.) <sup>6</sup>Chaqa noqanchiqkunaqam allita yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusllam allip Dyusqa. Paymi Taytanchiqllapa. Payllam tukuy imata rurashqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa pay munashqanshina kawsanchiqllapa. Siñurninchiqpis suqlla. Paymi Jisukristu. Paywanmi Taytanchiq Dyus tukuy imata rurashqa. Kanan Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq.

<sup>7</sup>Piru wakín kriyiq masinchiqkunaqam chaykunataqa manaraq allitachu intyandinllapa. Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha kriyishqallapa: Chay dyuskunam kawsanllapa, nishpa. Chaymi chay dyuskunapaq ufrindashqan aychataqa mana munanllapachu mikuyta. Chaqa paykunaqam yuyanllapa: Chay aychata mikushpaqam, chay yanqa dyusta aduraykani. Chaymi uchata ruraykani, nishpa. <sup>8</sup>Piru noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam kuyawanchiqllapa, imata mikuptinchiq ichu mana mikuptinchiqpis, nishpa.

<sup>9</sup>Piru alli kaptimbis chay aychata mikunaykiqa, kwidakayllapa, chay mana alli yach'aq kriyiq masinchiqkunata uchata ama rurachinaykillapa.

<sup>10</sup>Kay ijimplupi yuyashun: Qam Jisuspi yuyakushpam, yach'angi: Chay yanqa dyuskunaqam mana kawsaqchu, nishpa.

Chaymi chay yanqa dyuspa adurana wasimbi kashpa, mana manchashpachu, chay aychata mikungi. Piru chaypi mikuykaptiki, suq kriyiq masinchiq mana alli yach'aq, rikashushpa yuyanman: Chay yach'ayniyuq kriyiq masiyimi chay dyusta aduraykan, nishpa. Chayshina rikashushpakish, paypis animakanman chay aychata mikushpa, chay yanqa dyusta aduranambaq. <sup>11</sup>Chayshina mas yach'ayniyuq kashpa, chay mikunata mikushpakish, chay manaraq allita kriyiq masinchiqta dañachingiman chinganambaq. ¡Amar paytaqa dañachiychu! Chaqa Jisukristuqam wañurqan, paytapis washanambaq. <sup>12</sup>Chayshina chay kriyiq masinchiqkunata pandachishpaqam, paykunataqa ancha dañachingiman, ama yach'ananllapa: ¿Imam alli, imam mana allichu? nishpa. Chayshina rurashpaqam, Jisukristuta kuntrangi-manllapa. <sup>13</sup>Chaymi chay mikushqayrayku suq kriyiq masiy dañakaptinqa, mana nunka munanichu chay aychata mikuyta, chay masiyqa uchata ama rurambaq.

**Jisuspaq yach'achikuqkunar kayshina kawsanqallapa**

**9** <sup>1</sup>Noqa kikiymi Siñurninchiq Jisusta rikashqa kani. Paymi noqata akrawashqa, \*apustulnin kanaypaq. Chaymi dirichuyuq kani, Dyustalla kasushpa, Churin Jisuspaq yach'achikunaypaq. Chayshina qamkunata yach'achishuptiyimi, Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa kangi. <sup>2</sup>Kinsapch'i wakin runakunaqa mana munanllapachu kriyiyta: Pablum Jisuspa apustulnin, nishpaqa. Piru qamkunaqam allita riqsiwangillapa. Chaqa qamkunata

yach'achishuptiyqa, Jisuspi kriyiptikim, payqa washashushqallapa. Chayshina qamkunata yanapashuptiyimi Jisuspi kriyinyakillapa, chay rikashuqkunapis atinllapa yach'ayta: Pabluqam Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa.

<sup>3</sup>Chaymi chay rimaqkunata kayshina nini: <sup>4</sup>Qamkunata yach'achishushpaqam, dirichuyuq kani, qamkunamanda mantinsyunniyta ch'askinaypaq. <sup>5</sup>Munashpa kasaraytapismi, dirichuyuq kani kasaranaaypaq suq kriyiq masinchiq warmiwan, noqawan pulla purinambaq. Chaqa yach'achikuq masiy Pidru, Siñurninchiq Jisuspa masanguna, chay suq apustulku-napismi kadunu warminwan pulla purinllapa, Tayta Dyuspaq yach'achikushpa. <sup>6</sup>¿Ichu yuyangillapa: Pabluwan Birnabillam mana dirichuyuqchu mantinsyunninda ch'askinambaq, nishpa? (Manam chayshinachu.) <sup>7</sup>Suq suldadu sirbisyupi kashpaqam, mana pay kikinchu mikunanda randin mantyinikananqa, ¿manachu? Suq runa ch'akrambi \*ubasta tarpushpapismi, chay tarpukushqanmanda mikun. Chayshinallam animalkunata michiqkunapis, chay animalkunata qapishpa, lichinda upyanllapa, ¿manachu? (Chayshinallam noqaykunapis dirichuyuq kanillapa, kriyiq masinchiqkunamanda mantinsyunniyta ch'askinayllapa.) <sup>8</sup>Chayshina nishushpaqam, mana runakuna yuyashqandallachu yach'achiykillapa. Chaqa \*Muysispa liynimbismi chayshina yach'achikurqan. <sup>9</sup>Chaymi \*Dyuspa Santu Librumbi Muysis kayshina yach'achiwanchiq: “Animalkunawan trillakushpaqa, shimindaqa ama watayllapachu. Mikunqam”, nishpaqa.<sup>h</sup> Piru Tayta Dyus

chayshina nishpaqam, mana animalpaq-llachu yach'achikurqanqa. <sup>10</sup>Ashwanmi chayshinaqa yach'achiwanchiq yumbay trabajaqkunapaq. Chayri Dyuspaq mayqan yach'achikuqtapis allita yanapashunllapa. Chaqa suq yapukuq, suq trillakuqqam yuyan: Yanapaptiyimi, rin qowaq kusichanmanda, nishpa. <sup>11</sup>Chayshinallam noqaykuna Tayta Dyuspaq yach'achishushpaqa, suq tarpukuqshina kanillapa. Chaymi dirichuyuq kanillapa, qamkuna noqaykunata yanapawanayki mikunaywan. <sup>12</sup>Chaqa chay suq yach'achikuqkunaqam dirichuyuq, qamkunamanda mantinsyunninda ch'askinanllapa. Piru paykunamandaqam noqawan Birnabi mas dirichuyuq kanillapa, noqaykunata qamkuna yanapawanayki. (Chaqa noqaykunam Jisukristupaq mas puntata qamkunata yach'achishurqaq.)

Chayshina dirichuyuq kashpapismi, noqaykunaqa mana nimatapis qamkunataqa mañashushqachu kani yanapawanaykiqa. Ashwanmi ancha padisishpa trabajashqallapa kani, mikunayta randinayllapa, ama ni pipis yuyanambaq: Imata ganananraykum \*Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykan, nishpa. <sup>13</sup>Qamkunaqam allita yach'angillapa: Jirusalimbi \*Dyuspa adurana wasimbi chay trabajaqkunaqam chay wasipi ufrindashqan mikunamanda suq partita ch'askinllapa, nishpa. Chay animal qoshqanllapata \*pata altarpí wanchiqkunapismi chay aychamanda suq partita ch'askinllapa mantyinikanambaq. <sup>14</sup>Chayshinam Siñurninchiq Jisuspis nishqa, shumaq nutisyanda yach'achikuqkuna mantinsyunninda ch'askinanllapa chay kriyiq masingunamanda. <sup>15</sup>Piru noqa chayshina dirichuyuq kashpapismi, mana nunka

qamkunataqa mañashushqachu kani, imatapis qowanaykillapa. Chaymi kay kartata iskibrishpapis, mana nimatapis mañaykillapachu. Ashwanmi Jisuspaq yach'achikushpaqa, listu kani wañunaypaq imapis mallaqmanda. Chaqa manam munanichu, suqkuna ninambaq: “Pabluqam Dyuspaqqa yach'achikun ganananraykulla”, nishpa.

<sup>16</sup>Piru Jisuspaq dibaldilla yach'achikushpaqam, mana nimatapis atinichu alabakayta. Chaqa Siñurninchiqmi kamachiwashqa, shumaq nutisyanda imashinapis yach'achikunaypaq. Chaymi chayshina mana yach'achikushpaqa, iakakawraq noqa! <sup>17</sup>Piru noqa kushikushpa, shumaq nutisyanda yach'achikuptyqam, Tayta Dyusqa primyuyta rin qowaq. Piru mana munaptiyismi, Tayta Dyusqa kach'amuwashqa, paypaq yach'achikunaypaq. <sup>18</sup>Chaymi noqa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptyyqa, Tayta Dyusqa ancha yanapawan, dibaldilla yach'achishushpa, ancha kushikunaypaq. Kay kushikushqaymi primyuyqa. Chaymi dirichuyuq kashpa kubrashunaypaqpis, mana nimatapis mañashushpachu, dibaldilla chay shumaq nutisyanda yach'achiykillapa.

<sup>19</sup>Chayshina noqa mana ni pipa \*randishqa kriyadun kashpapismi, yumbaypa randishqa kriyadunshina tikrakashqa kani, mas achka runakunata, warmikunata animachinaypaq, Jisuspi kriyinanllapa. <sup>20</sup>Chaymi llaqta masiy \*isrraylinukunawan kashpaqa, paykunashina \*Muysispa liyningunata allita kasuni. Awnki mana nisisaryu kaptimbi yumbay chay liykunata kasunaypaq, allita kasuni, mas achka isrraylinukunata animachinaypaq, Jisuspi kriyinanllapa. <sup>21</sup>Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunawan



kashpapis, paykunashina kawsani. Chaqa paykuna, Muysispa liyningunata mana yach'ashpaqam, suq laya kustumbrikunawan kawsanllapa. Chaymi noqapis paykunashina kawsashpa, paykunata yach'achini, Jisukristupi kriyinanllapa. Chayshina paykunata kuyashpaqam, Jisuspa liyninda kasuykani. Chayshinaqam alabis Tayta Dyuspa liyningunatapis kumpliyanani.

<sup>22</sup>Chayshinallam Dyuspaq chay manaraq allita intyindiqlkunawan kashpaqa, noqapis paykunashina yuyani, paykunatapis mas allita Jisuspaq yach'achinaypaq. Achka laya runakunashinam kashqa kani, imashinapis wakingunata animachinaypaq, Jisuspi kriyinanllapa. <sup>23</sup>Noqaqam chayshina rurani, ancha achka runakuna, warmikuna \*Jisuspa shumaq nutisyanda uyashpa, paypi kriyinanllapa, noqanchiqkunawan washadu kashpa, pulla kushikunanchiqllapa.

<sup>24</sup>Qamkunaqam yach'angillapa: Achka runakunam ancha kallpanllapa, binsikushpa, primyunda ch'askinambaq. Piru suqllam binsikushpa, chay primyutaqa ch'askin. Chayshinar qamkunapis chay kallpaqkunashina, atishqaykita ruray, tukuy imapi Dyusta kasunaykilla. Chayshina kasushpaqam, Dyusmanda suq ancha shumaq primyuykita ringillapa ch'askiq. <sup>25</sup>Manchu suq runa pugllaqqa allichakashpa, ancha kwidakan, tukuy imapi allita pugllanan. Chayshinam kwidakan, binsikushpa, suq ushyakaq primyu \*kurunata ch'askinan. Chay kurunaqam rapramandalla kashpa, ashla tyimpupaqla duran. Piru noqanchiqkunaqam suq kuruna mana nunka ushyakaqta rinchiqlapa ch'askiq primyunchiqtaqa. <sup>26</sup>Chaymi noqaqa chay kallpaq runakunashina ichu suq pilyaq runashina, tukuy ima atishqayta

rurani, uchata binsishpa, Dyusta allita sirbinaypaq. Manam yanqallachu pilyaniqa wayrata maqaykaymanshina. <sup>27</sup>Ashwanmi kwirpuy munashqandalla mana rurashpachu, ancha allita sujitalani, primyuyta ch'askinaypaq. Chaqa mana munanichu suqkunata yach'achishpa, chaymanda noqa dañakashpa, manana balinaypaq Dyuspaqqa.

#### Amitu layakunataqa ama adurashunchu

**10** <sup>1</sup>Kriyiq masitakuna, allita yuyayllapa Tayta Dyus chay unay agwiluyllapata yanapashqanda. Chaqa payqam paykunata chay Chupika \*Mar Yakupa ch'awpinda pasachirqan pukutaypa waranda. <sup>2</sup>Chayshina chay mar yakuta, chay pukutaypa waranda pasashpaqam, yakupi shutikuykanmanshina karqanllapa, Muysista kasushpa kawsananllapa. <sup>3</sup>Chaymandaqam Tayta Dyusqa yumbay chay unay agwiluykunata qararqan syilumanda kaq mikunata.

<sup>4</sup>Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay atun rumimanda yakuta surqoshpa, yumbayta qorqan upyananllapa. Chay rumiqam Jisukristushina karqan. Chaqa paymi paykunapa pullan rirqan. <sup>5</sup>Piru chayshina ancha yanapaptimbismi, yaqqa yumbay chay agwiluykunaqa Tayta Dyusta mana munarqanllapachu kasuyta. Chaymi Tayta Dyusqa دچارqan, chay chuncha chaki lugarkunapi waqpi kaypi wañunanllapa.

<sup>6</sup>Tayta Dyusqam chay unay agwiluykuna rurashqambaq iskiqbichirqan, noqanchiqkuna paykunapaq yach'ashpa, ama munananchiq mana baliq kusakunata paykunashina. <sup>7</sup>Chayri \*amitu layakunata ama adurashunllapachu. Chaqa \*Dyuspa Santu Librumbi niwananchiq: “\*Israylinukunaqam suq fyistata rurashpa, mikuqlapa, upyaqlapa, dansaqlapa, (amitu layata adurananllapa)”, nishpa.

<sup>8</sup>Chaymi achka paykunaqa suqwan

suqwan puñushpa, ancha uchata ruraraqanllapa. Chayraykum suq diyapilla 23.000 israylinukuna wañurqanllapa. Chayri noqanchiqkunaqa ama paykunashina suqwan suqwanqa puñushunchu.

<sup>9</sup>Amar mallipashunchu Tayta Dyusta chay unay agwiluykuna rurashqanshinaqa. Chaqa paykunaqam yuyarqan: Manam rinchu kastigawaqninchiq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam دچارqan, achka kulibrakuna paykunata kanishpa, wanchinanllapa. <sup>10</sup>Kanan Dyuspaqqa ama kijakuyllapachu. Chaqa chayshina unay agwiluykuna kijakuptinllapam, Tayta Dyuspa wanchikuq anjilnin paykunata ancha achkata wanchirqan.

<sup>11</sup>Tayta Dyusqam chay unay agwiluykunata kastigashpaqa, chay tukuy ima pasashqambaq \*Santu Librumbi iskibrichirqan, chaykunata liyishpa, kay ultimu tyimpukunapi, amana paykunashina kawsananchiqllapa. <sup>12</sup>Chayri yuyashpa: Noqaqam Jisuspi allita yuyakuni, nishpapis, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. <sup>13</sup>Chaqa kay mundupi kawsashpaqam, yumbayninchiq ancha mallipadu rinchiqllapa kaq. \*Dyablum yumbayninchiqta ancha rin animachiwaqninchiq, uchata rurananchiqllapa. Piru Tayta Dyusqam ancha allin. Ufrisiwashqanchiqtam rin kumpli. Chaymi tukuy imapi rin yanapawaqninchiq, ancha padisishpapis, tukuy ima disgrasyakunata agwantashpa, dyabluta binsinanchiqllapa.

<sup>14</sup>Chayri kuyashqay kriyiq masitakuna, \*amitu layakunataqa ama nimatapis adurayllapachu. <sup>15</sup>Noqaqam chayshina yach'achiykillapa yuyashpa: Yach'ayniyuq kashpam, ringillapa intyindiq: ¿Pabluchu allip kaqta yach'achiwanchiq ichu mana? nishpa.

<sup>16</sup>(Mayá, kananqa allita yuyashunllapa chay \*Santa Mikunapaq.) Manchu tandanakushpa chay santu \*binuta upyananchiqqa,

Dyusman mañakushpa, chay binuta upyanchiq. Chayshina upyashpaqam, Jisukristu noqanchiqpaq yawarninda ich'ashqanrayku, paywanqa suqlana kanchiqllapa. Chayshinallam chay santa tandata mikushpapis, Jisuswanqa suq kwirpullana kanchiqllapa. <sup>17</sup>Chaqa achka kashpapis, suq tandatalla yumbayninchiq mikunchiqllapa. Chayraykum yumbayninchiq suq kwirpushinalla kanchiqllapa.

<sup>18</sup>Allita yuyayllapa chay israylinu llaqta masiykunapaq. Paykunaqam Dyusman ufrindashqan animalkunata wanchishpa, Dyuspa \*pata altarnimbi suq partita rupachinllapa, suq partita mikunllapa. Chaqa Dyusta adurashpam, suq partita pulla yumbay mikunllapa. <sup>19</sup>\*Amitu layata aduraqkunapismi aychata rupachishpa, mikunllapa. Piru chay amitu layaqam mana kawsaqchu. Chaymi chay aychaqa aychalla kidan. Chaqa chay amitu layakunaqam mana atinchu dañachiyta, ama mikunananchiqqa. <sup>20</sup>Piru amitu layakunata aduraqkunaqam animalningunata wanchishpaqa, aychanda dyablukunata ufrisiyanllapa. Manam Tayta Dyustaqa qonllapachu. Chaymi noqaqa mana munanichu nima tratuta ruranaykillapa dyablukunawanqa, chay aychata mikushpaqa. <sup>21</sup>Chaqa Jisuspa Santa Mikunanda mikushpa, paypa kupanmanda upyashpaqa, mana balinchi dyablukunapa mikunanda mikunaykillapa, ni paykunapa kupanmanda upyanaykillapa. <sup>22</sup>Chaqa chayshina rurashpaqam, Siñurninchiqtaqa ancha piñachinchiqman. Piru ama yuyashunllapachu: Tayta Dyustaqaqam atinchiq binsiyta, nishpaqa.

**Tukuy imata rurashunllapa,  
Tayta Dyusta kushichinanchiq**

<sup>23</sup>Wakingunam ninllapa: “Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiq rurayta”,

nishpa. Arí, chayshinám. Piru wakin kusaskunaqam mana yanapawan-chiqchu, Dyuspi mas allita yuyakushpa, suqkunata animachinanchiqqa. <sup>24</sup>Chayri suqkunata yanapashpa, animachishpa, kawsashunllapa. Amar noqanchiqpaq-llaqa imata maskashpa kawsashunchu.

<sup>25</sup>Chay plasapi tukuy ima kaqta randishpaqam, atingi mikuyta. Chaqa mikushpaqam, mana nima uchayuyqchu kangi. Chayri aychata randishpaqa, ama tapukuyllapachu: “¿Kay aychaqachu \*amitu layakunata qoshqan ichu mana?” nishpaqa. <sup>26</sup>Chaqa \*Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyusllam kay munduta, tukuy imandinda rurashqa”, nishpa.<sup>i</sup> Chaymi tukuy ima kaqqa Tayta Dyuspa.

<sup>27</sup>Chayri mayqan runa Jisuspi manaraq kriyiq kumbidashuptin paywan mikunaykiqa, munashpa riytaqa, riy. Piru rishpaqa, ama nimata tapushpachu, ni llakishpachu, mikuylla. <sup>28</sup>Piru mayqan runa nishuptin: “Kay aychataqam chay amitu layakunata ufrindashqanllapa” nishpaqa, ama mikuychu, chay nishuq ama yuyanambaq: “Jisuspi kriyiqpismi chay amitu layakunata aduraykan”, nishpa. <sup>29</sup>Manam niykillapachu: Chay aychata mikushpam, chay amitu layakunata aduraykangi, nishpaqa. Ashwanmi chaytaqa niykillapa, chay rikashuqkuna ama yuyanambaq: Chay amitu layakunatam aduraykan, nishpa.

Piru kinsapch'i tapuwangiman: “¿Pablu, imaraykutaq chay suqkuna yuyashqanraykulla mana balinchu chay aychata mikunayqa? <sup>30</sup>Chaqa noqaqam Tayta Dyusta pagikushpa mikuykani. Chayshina mikuptiyqa, ¿imaraykum suq runaqa atinman niwayta: ‘Chayta mikushpaqam, mana allitachu ruraykangi’, nishpaqa?”

<sup>31</sup>(Piru noqa Pablum kayshina niykillapa:) Amaraq mikushpa ichu upyashpa ichu imata rurashpa, puntata allita yuyay: Kayshina rurashpaqam, suqkunata ancha munani animachiyta, Tayta Dyusta alabananllapa, nishpa. <sup>32</sup>Kwidawkish qamkuna imata mikupti-killapa ichu ruraptikillapa, chay \*isrraylinukuna ichu mana isrraylinu kaqkuna ichu chay kriyiq masinchikuna disanimakanman, Dyuspi ama yuyakunanllapa. <sup>33</sup>Noqaqam tukuy imata allita rurani, yumbay rikawaqkunata animachinaypaq, Dyuspi mas allita kriyinanllapa. Chaqa manam noqapaq-llachu imata rurashpa kawsani. Ashwanmi yumbayta yanapani, paykunapis Jisuspi kriyishpa, washadu kananllapa.

**11** <sup>1</sup>Noqa Pablum atishqaykaman rurani, Jisukristushina kawsanaypaq. Chayshinallar qamkunapis noqa kawsashqayshina kawsayllapa.

**Pablum yach'achikurqan \*kultupi tandakaq warmikunapaq**

<sup>2</sup>Kriyiq masitakuna, qamkunaqam noqata yuyawashpa, yach'achishushqayta kasuykangillapa. Chaymi alabaykillapa. <sup>3</sup>Piru munanipismi kay kunashushqayta allita intyindinaykillapa: Jisukristum Tayta Dyusta allita kasushpa kawsan. Chayshinallar yumbay runakuna Siñurninchiq Jisusta allita kasushpa kawsashunllapa. Chayshinallar warmikunapis runanda allita kasushpa kawsanqallapa.

<sup>4</sup>Qamkuna ullqokunatam kayshina niykillapa: Umaykitaqa ama pambaychu, Tayta Dyusman mañakunaykiqa ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata ninaykillapa. Chaqa umaykita pambashpaqam, Jisustaqa mana rrispitaykangichu. <sup>5</sup>Piru

warmikuna Dyusman mañakunambaq ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata willanambaqqa, umanda pambanqa. Piru umanda mana pambashpaqam, ancha penqakuypaq, aqchanda sipralla rutushqashina kanman. [Nuta: *Chay unay tyimpukunapim suq warmi umanda mana pambaptinqa, nirqanllapa: Chay warmiqam suqwan suqwan puñun, nishpa.*] <sup>6</sup>Chayri suq warmi umanda mana munashpa pambaytaqa, mas alli kanman yumbay aqchanda rutunambaq. Piru chay paninchiq yuyashpa niptin: “¡Ichichín! Manam munanichu rutukayta”, nishpaqa, umanda pambanqa.

<sup>7</sup>Piru manam nisisaryuchu ullqokuna umanllapata pambananqa. Chaqa Tayta Dyusqam ullqota puntata rurarqan, Dyusshina yuyanambaq, chay runawan Dyus kushikunambaq. Piru warmitaqam rurarqanqa, ullqokuna warminwan kushikunambaq. <sup>8</sup>Chaqa Tayta Dyusqam warmitaqa ullqomanda rurarqan. Manam warmimandachu ullqotaqa rurarqan. <sup>9</sup>Tayta Dyusqam warmitaqa rurarqan, ullqo sapalan kashqanrayku. Manam warmi sapalan kashqanraykuchu, ullqotaqa rurarqan. <sup>10</sup>Chayri warmiqa umanda pambanqa, anjilkuna chayta rikashpa, yach'ananllapa: Chay warmiqam runanda kasun, nishpa. <sup>11</sup>Chayshina kaptimbismi, Jisuspi kriyiptinchiqqa, warmikunapis ullqokunapis ancha yanapanakunchiq. Chaymi warmikunalla ichu ullqokunalla kaptinqam, mana atinchiqmanchu kawsayta. <sup>12</sup>Chaqa Tayta Dyus suq ullqota rurarqan. Chaymandaqam chay ullqomanda suq warmita rurarqan. Piru Dyusmi kamashqa karqan, yumbayninchiq warmikunamanda nasinanchiq. Chaqa Tayta Dyusllam tukuy imata ruran.

<sup>13</sup>Mayá, qamkuna kikiki allita yuyayllapa: Chay warmikuna \*kultupi tandakashpa Dyusman mañakunanqam,

ancha alli umanllapata pambananllapa. <sup>14</sup>Chaqa yumbayninchiqmi allita yach'anchiqllapa: Suq ullqo warmishina ancha largu aqchayuq kashpam, ancha penqakuypaq, nishpa. <sup>15</sup>Piru suq warmi ancha largu aqchayuq kashpaqa, kushikunqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay largu aqchandaqa qorqan, umanda shumaqta pambanambaq. <sup>16</sup>Piru yumbay kay nishqayta wakinniki mana munashpa kasuwaytaqa, allita yach'ayllapa: Jisuspi yumbay kriyiqkunaraqam chayshinalla yuyanchiqllapa. Chaqa manam suq laya kustumbriyuqqa kanchiqllapachu, nishpa.

#### **Kurintinukunam Santa Mikunata mana shumaqtachu rurarqanllapa**

<sup>17</sup>Tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqa, allita ruranaykimanda qamkunapura dañachinakungi. Chaymi kay kartata kach'amushpaqa, mana atinichu alabashuyta. <sup>18</sup>Puntatam kayta munani nishuyllapata: Qamkuna tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqash, qamkunapura kuntranakungi. Chayta uyashpaqam, allipta suq partita kriyini. <sup>19</sup>Chayshina kuntranakushpa kawsaptikiqam, rikashuqkuna rinllapa yach'aq: Mayqannikikunam Jisuspi allipta kriyiykangillapa, mayqannikikunam mana alliptachu kriyingillapa, nishpa. <sup>20</sup>Chayshina anyanakushpaqam, mana balinchu tandanakushpa \*Santa Mikunata mikunaykiqa. Chaqa mana alliptaqa Jisustaq aduraykangichu. <sup>21</sup>Chaqa qamkunaqam mikunaykillapa urasqa mana shuyanakushpachu, wakinnikiqa achkata mikungillapa, upyangillapa. Chaymi wakinnikiqa mallaqna kidangillapa. Piru chay wakinnikiqam ancha mikushpa, upyashpa mach'angillapa. <sup>22</sup>Chayshina chay pubri kriyiq masinchiqkunata mana qaraptikillapaqam, ancha

penqakunllapa. Chayshina rurashpaqam, Dyuspa wambrangunata disprisaykangillapa. iChayshina ruraptikiqam, qamkunataqa mana atinichu alabashuyta! Chayshina ruranaykimandaqa ¿manachu kan imapis wasikipi, mikunayki upyanaykiqa?

**Santa Mikunata kayshina mikushunllapa**  
(Mt. 26.26-29; Mk. 14.22-25; Lk. 22.14-20)

<sup>23</sup>Noqagam Siñurninchiq Jisus yach'achiwashqanda qamkunata kayshina yach'achishurqaqllapa: Chay tuta \*Judas intrigakunan kaptinmi, Jisusqa \*apustulningunawan kashpa, suq kachangata piskashpa, <sup>24</sup>Tayta Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam, chay kachangata pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan: “Kay kachangata mikuyllapa. Kayqam kwirpuy. Ancha padisishpam rini wañuq, qamkunata washashunaypaq. Chayri qamkunaqa kananmandapacha kayshina kachangata mikuyllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. <sup>25</sup>Chayshina mikushpaqam, Jisusqa suq kupa \*binuta piskashpa nirqan: “Kay binuqam yawarniy. Noqam yawarniyta ich'ashpa, mushuq \*tratuta qamkunawan rini ruraq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha kayshina binuta upyayllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. <sup>26</sup>Chayshina chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, yach'achikuykanchiq: “Jisukristum wañurqan washawananchiq”, nishpa. Chayshinaqam yach'achikunchiq syilumanda shamunangaman.

**Bidanchiqta allichashparaq, Santa Mikunataqa mikushun**

<sup>27</sup>Chaqa suq runa ichu suq warmi Dyusta mana kasushpa, chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, Jisukristu wañushqam-

baqqa asipaykanshina. Chay asipaqsinaqam ancha uchayuqna kidan. <sup>28</sup>Chayri amaraq chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, puntata shunqonchiqpaq allita yuyashun: ¿Uchayuqchu kani ichu mana? nishpa. <sup>29</sup>Chaymanda chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, allita yuyashunllapa: Siñurninchiq Jisuspa kwirpunmi ancha santu, nishpa. Piru mana allitachu yuyashpa mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa ancha rin kastigawaqninchiq. <sup>30</sup>Chaymi achka qamkunaqa qeshyaq kangillapa, mana nima jwirsayuqchu kangillapa. Kanan wakinnikiqam wañushqana kangillapa. <sup>31</sup>Piru kikin noqanchiqkuna puntata Dyuswan, runa masinchiqkunawan alliyashpa, chay \*Santa Mikunata mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa mana rinchu kastigawaqninchiq. <sup>32</sup>Piru mana allita rurashpa mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa kastigawananchiq, allita rurashpa, amana chingananchiq chay mana kriyiqkunawan.

<sup>33</sup>Chayraykur kuyashqay masitakuna, tandanakushpa chay Santa Mikunata mikunaykillapaqa, suqwan suqwan shumaqta shuyanakushpa mikuyllapa. <sup>34</sup>Piru mayqanniki mallaqnashpaqa, wasikipilla mikuyllapa. Chaymandaqa tandanakushpa, chay Santa Mikunata shumaqta mikuyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunambaq. Qamkunaman shamushparaqmi, wakin kusaskunataqa rini yach'achishuqllapa.

**Suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyusta sirbishunllapa**

**12** <sup>1</sup>Kuyashqay kriyiq masitakuna, munanim allita yach'anaykillapa: Dyuspa \*Santu Ispiritunmi yanapawananchiq, suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyuspaq trabajananchiq.

<sup>2</sup>Qamkuna Jisuspi manaraq kriyishpaqam, dijakarqayki, suqkuna pandachishunan, ancha yuyakunayki mana kawsaq mana rimaq \*amitu layakunapi. Chaypaqmi ancha allita yach'angi. <sup>3</sup>Chaymi kananqa munani yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritun suq runata rimachiptinqam, mana atinchu niyta: "Jisusri infyirnuman rinqa", nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiwaptinchiqam atinchiq niyta: "Jisusmi kamachikuqniy", nishpa.

<sup>4</sup>Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunata yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiqllapa. Chayshina achka laya trabajadurshina kaptinchiqpismi, suq Santu Ispiritulla yumbayninchiqta yanapawanchiq.

<sup>5</sup>Chayshina suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpismi, Siñurninchiq Jisustalla sirbinchiqllapa.

<sup>6</sup>Chayshinallam wakinninchiq Dyuspaq suq laya trabajuta, wakinninchiq suq laya trabajuta ruraptinchiqpis, Tayta Dyuslla pudirninwan yumbayninchiqta yanapawanchiq, tukuy chaykunata rurananchiqqa. <sup>7</sup>Chayshinam Dyuspa Santu Ispiritunqa yumbayninchiqta yanapawanchiq, yach'ananchiq: "Santu Ispiritum noqawan", nishpa.

Chayshinam yanapawanchiq, kriyiq masipura yanapanakunanchiq. <sup>8</sup>Chaqa Tayta Dyusqam Santu Ispiritunwan wakinninchiqta yanapawanchiq, paypaq allita yach'ashpa, suqkunata yach'achinanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunwanlla yanapawanchiq, ancha yach'ayniyuq kashpa, suqkunata kunananchiqllapa. <sup>9</sup>Chay Ispiritunllam wakinninchiqta yanapawanchiq, Tayta Dyuspilla tukuy shunqo yuyakunanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunlla yanapawanchiq, qeshyaqkunata

kach'akachinanchiq. <sup>10</sup>Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, milagrukunata rurananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, pay niwashqanchiqta uyashpa, suqkunata ninanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, atinanchiq yach'ayta: ¿Pitam Dyuspa Santu Ispiritun yanapaykan? ¿Pitam \*dyablu yanapaykan? nishpa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, mana yach'ashqanchiq rimaykunapi rimananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, suq laya rimaypi rimashqanda, suqkunata intyindichinanchiq. <sup>11</sup>Chayshinam chay Santu Ispiritulla pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurananchiqllapa.

**Jisuspi kriyishpaqam,  
suq kwirpushinalla kanchiqllapa**

<sup>12</sup>Kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbismi, suq kwirpuyqulla kanchiqllapa. Chayshinallam yumbayninchiq, achka laya runa, warmi kashpapis, Jisukristupi kriyishpaqa, suq kwirpushinalla paywanqa kanchiqllapa. <sup>13</sup>Chaymi \*Israyilmanda kashpa ichu \*Grisyamanda kashpa, \*randishqa kriyadu kashpa, ichu mana randishqa kriyadu kashpapis, piru Jisuspi kriyishpa, shutikushpaqa, suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaqa Dyuspa \*Santu Ispiritun noqanchiqman shamushpaqam, shunqonchiqpi shutichiwaqninchiq, noqanchiqkunapi tiyan, Jisuswan suq kwirpushinalla kananchiqllapa.

<sup>14</sup>Piru kwirpunchiqqam suqlla kashpapis, achka laya partiyuqkuna. <sup>15</sup>Mayá, ch'akinchiq niwaptinchiq: "Noqaqam mana makikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani", nishpapisti, chay ch'akinchiqqa kwirpunchiqlla. <sup>16</sup>Ichu rinrinchiq

niwaptinchiq: “Noqaqam mana ñawikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani” nishpapismi, chay rinrinchiqqa kwirpunchiqlla. <sup>17</sup>Chaqa yumbay kwirpunchiq suq atun ñawilla kaptin, mana rinriyuq kashpaqam, mana nimatapis uyakunchiqmanchu, ¿manachu? Ichu yumbay kwirpunchiq rinrilla kaptinqam, mana nimatapis mutkikunchiqmanchu, ¿manachu? <sup>18</sup>Piru Tayta Dyusqam pay munashqan-shina yumbay partikunata rurashqa kwirpunchiqpiqa. <sup>19</sup>Piru rinrinchiqlla ichu ñawinchiqlla kaptinqam, mana kwirpuyquchu kanchiqmanllapa. <sup>20</sup>Chaymi kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbis, suq kwirpuyqulla kanchiqllapa.

<sup>21</sup>Chaqa ñawinchiqqam mana ninmanchu makinchiqtaqa: “Ashuy kwirpuymanda. Manam nisitaykichu”, nishpaqa. Umanchiqqam ch'akinchiqkunata mana ninmanchu: “Manam munanichu kwirpuypi kanaykiqa”, nishpaqa. <sup>22</sup>Ashwanmi chay mas dibil partisitu ancha yanapan kwirpunchiqtaqa. <sup>23</sup>Ichu kwirpunchiqpa suq partimbaq yuyashpa: Kay partita suqkuna rikaptinqam, ancha penqakuymán, nishpa, chay partitaqam mas shumaqta pambanchiq mudananchiqwan, ama rikanambaqllapa. <sup>24</sup>Piru chay mas shumaq partinchiqkunaraqam mana munanichu ancha kwidananchiqqa. Chayshinam Tayta Dyusqa rurawashqa kanchiq, chay penqakuypaq partita masta kwidananchiqllapa. <sup>25</sup>Chaqa Tayta Dyusqam munan, kwirpunchiqpa yumbay partinguna pulla yanapanakunan. <sup>26</sup>Chaymi suq parti nanaptinqa, tukuy kwirpunchiq padisin. Ichu runakuna kwirpunchiqpa suq partinda alabaptinqa, tukuy kwirpunchiq kushikun.

<sup>27</sup>Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpaqa, yumbaynin-

chiq paypa kwirpumba partinguna kanchiqllapa. <sup>28</sup>Chaymi Jisuspi kriyiqkuna tandanakuptinchiq, Tayta Dyus yanapawanchiq, achka laya karguyuqkuna kananchiqllapa. Puntatam yanapan, \*apustulninguna kananllapa. Chaymandaqam yanapan, kay laya sirbikuqningunapis kananllapa: paypaq \*rimaqkuna, \*Santu Librunmanda yach'achikuqkuna, milagrukunata ruraqkuna, qeshyaqkunata kach'akachiqkuna, suqkunata yanapaqkuna, kriyiq masingunata shumaqta kamachiqkuna, mana intyindiq rimaykunata rimaqkunapis kananllapa. <sup>29</sup>Piru Tayta Dyusqam mana yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, apustulnin ichu paypaq rimaq kananchiqllapaqa. Manam ni yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, yach'achikuqkuna kananchiq ichu milagrukunata rurananchiq, <sup>30</sup>ichu qeshyaqkunata kach'akachinanchiq, ichu mana yach'ashqanchiq rimaykunata rimananchiq. Manam yumbayninchiqtachu yanapawanchiqqa, chay suq rimaykunapi nishqanda intyindichinanchiq. <sup>31</sup>Chayri Tayta Dyusman mañakushunllapa, chay mas allin karguyuqkuna kananchiq.

Piru kananqam rini yach'achishuqllapa, yumbay chay kargukunamanda mas alli kayshina rurananchiqllapa.

### **Yumbay rurashqanchiqmandam masta balin, suqkunata kuyananchiqllapa**

**13** <sup>1</sup>Noqa runakunapa, anjilkunapa rimayningunapi atishpa rimayta, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Ashwan suq pandirita sh'ilyaykaqshina ichu suq tambur kunyaykaqshinallam kani. <sup>2</sup>Chayshinallam \*Dyuspaq rimaq kashpa, ancha yach'ayniyuq kashpa,

Dyuspa mas trabajus yuyayningunapaq allita intyindishpapis, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Kanan Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, payman mañakushpa, suq atun qaqa suq laduman rinambaqqa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis baliymanchu.

<sup>3</sup>Chayshinallam tukuy imaykunata pubrikunata qoshpa ichu Dyusta kuntraqkunaman intrigakashpa, paykuna rupachiwashpa wanchiwananllapa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, yanqa padisiykani. Chaqa chay rurashqayqam mana balinmanchu Dyuspaqqa.

<sup>4</sup>Piru suqkunata allipta kuyashpaqam, paykunawanqa mana piñakunchiqchu. Ashwanmi kushikushpa, paykunata yanapanchiqllapa. Manam imbidyakunchiqchu ni alabakanchiqchu ni afaniruyanchiqchu. <sup>5</sup>Manam malkriyaduchu kanchiq, ni noqanchiqpaqllachu tukuy imata munanchiq, ni piñakunchiqchu, ni binganakunchiqchu. <sup>6</sup>Runa masinchiq maluta ruraptinqam, mana kushipanchiqchu. Piru allita rurashpa, allip kaqta rimaptinqam, ancha kushikunchiq. <sup>7</sup>Suqkunata kuyashpaqam, ima maluta rurawaptinchiqpis, paykunataqa agwantanchiq. Chay kuyashqanchiqpa washanda rimaptinllapaqam, mana daschu kriyinchiq. Ashwanmi paypiqa mana shaykuq yuyakunchiq.

<sup>8</sup>Achka laya baliq kusaskunam rinllapa ushyakaq. Chaqa Jisukristu shamuptinqam, manana nisisaryuchu rin kaq, Dyuspaq rimaqkuna kanambaq, ni suq laya rimaykunapi rimaqkuna kanambaqqa. Tukuy yach'ashqanchiqpismi manana rinchu baliq. Piru tukuy tyimpumi ancha rin baliq kuyanakunanchiq. <sup>9</sup>Kananqam manaraq ancha allitaqa Dyuspaqqa

yach'anchiqllapachu. Manaraqmi ni pay nishqanda ancha allitaqa yach'achikunchiqchu. <sup>10</sup>Piru Jisukristu shamuptinqam, yumbayninchiq ancha allita rinchiqllapa yach'aq Dyuspaqqa. Chaymi manana nisisaryuchu rin kaq, ni pitapis paypaq yach'achinanchiqqa.

<sup>11</sup>Wambrallaraq kashpaqam, suq wambrashina rimashpa, yuyashpa, yach'ashpa, kawsarqay. Piru atunna kashpaqam, manana chay wambra kashqayshinachu kawsani. <sup>12</sup>Chayshinallam kanangaman chay wambrakunashina kashpaqa, Tayta Dyuspaqqa manaraq allitachu yach'anchiqllapa. Manchu suq salqa ispijupi qaqlanchiqta chapashpaqa, salqetatalla rikanchiq. Chayshinallam kananqa ashlitatalla yach'anchiq Jisuspaqqa. Piru pay shamuptinqam, ancha allita rikanakushpa, pay riqsiwashqanchiqshina, paytapis ancha allita rinchiqllapa riqsiq. <sup>13</sup>Kanan tukuy tyimpum Jisuspi rinchiq kriyiq. Tukuy tyimpum paypi rinchiq yuyakuq: Paywanmi rini kawsaq nishpa. Tukuy tyimpum payta, kriyiq masinchiqkunata rinchiqllapa kuyaq. Piru chay kimsamandam suqnin masta balin rurananchiq. Chaqa masta balin kuyanakunanchiq.

**Kayshinam Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mana intyindishqanchiq rimaykunata rimananchiq**

**14** <sup>1</sup>Chayri atishqanchiqkaman allita kuyanakushpa, kawsashunllapa. Dyusman mañakushumbis, yanapawananchiq, suqninchiq suq karguyuyq, suqninchiq suq karguyuyq kashpa, paypaq trabajanananchiq. Piru chay suq kargukunamandar masta mañakushunllapa, \*Dyuspaq rimaqkuna kananchiqllapa. <sup>2</sup>Chaqa chay mana intyindishqanchiq rimaykunapi rimashpaqam, Tayta Dyuswanlla



parlaykanchiq. Piru chay uyawaqninchiq-kunam mana nimatapis intyindiwanchiqchu. Ashwanmi \*Dyuspa Santu Ispiritumba pudirminwan chay mana intyindiypaq kusaskunata Dyustalla niykanchiq. <sup>3</sup>Piru Dyuspaq rimaqkuna pay parlachishqanda willashpaqam, suqkunata kunsuilashpa, animachinllapa, Dyuspi mas allita yuyakushpa kawsananllapa. (Chaqa willanllapa noqanchiqkunapa rimayninchiq.) <sup>4</sup>Chay mana intyindiypaq rimayta rimaqqam pay kikinlla animakan: Mana intyindishpapismi, Tayta Dyus munashqanda rimaykani, nishpa. Piru Dyuspaq rimaq Dyus parlachishqanda rimayninchiqpi willashpaqam, yumbayninchiqta animachiwanchiq, Dyuspi mas allita yuyakunanchiq.

<sup>5</sup>Noqapaqqam alli kanman, yumbayniki mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaykillapa. Piru mas allim kanman, yumbayniki Tayta Dyus parlachishushqanda rimayninchiqpi rimanaykillapa. Chaqa Dyuspaq rimaqkunaqam masta balin chay suq laya rimayta rimaqkunamandaqa. Chayri suq kriyiq masinchiq mana intyindishpa, suq rimaypi rimaptinqa, suq kriyiq masinchiqqa allita intyindichikunqa chay rimashqanda, Santu Ispiritu yanapaptin. Chayshina yumbay kriyiq masinchiqkunata intyindichiqtinqa, Dyuspi mas allita rinllapa yuyakuq.

<sup>6</sup>Chayri kriyiq masitakuna, noqa shamushpa qamkunata watukushuq, mana intyindiypaq rimaypi imata nishushpaqam, mana nimatapis yach'achishuymanchu. Piru Dyus parlachiwashqanda rimayninchiqpi nishushpa, ichu suq yach'aykunata intyindichishushpa, ichu \*Dyuspa Santu Librunmanda yach'achishushpaqa, mas allita yach'achishuyman qamkunataqa.

<sup>7</sup>Chayshinallam suq runa kinata ichu gitarra layata mana allita waqachiptinqa, mana yach'anchiqchu: ¿Mayqan tunadatam waqachiykan? nishpaqa.

<sup>8</sup>Ijirsitupi \*kurnitata mana allita waqachiptinqam, suldadukunaqa mana yach'anqallapachu rinambaq pilyaqa.

<sup>9</sup>Chayshinallam noqanchiqkunapis tandanakushpa, mana intyindiypaq rimayta rimaptinchiqqa, mana ni pipis yach'anmanchu: ¿Imatam niwaykanchiq? nishpaqa. Chayshina mana intyindiwaptinchiqqa, yanqa rimaykanchiq. Chaqa wayrawanshinam parlaykanchiq. <sup>10</sup>Kay mundupiqam ancha achka rimaykuna kan. Chay rimaykunaqam ancha balin runakuna kada \*nasyumbi intyindichinakunan. <sup>11</sup>Piru suq runa mana yach'ashqanchiq rimaypi imata niwaptinchiqqa, furastiru runapaq riqsinchiq, ¿manachu? Chayshinallam paypis noqanchiqkunata furastirupaq riqsiwanchiq. <sup>12</sup>Qamkunaqam ancha munangillapa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashunambaq, ancha allita trabajanaykillapa Dyuspaq ¿manachu? Piru mayqanniki Dyuspaq trabajashpaqa, ancha munayllapa kriyiq masinchiqkunata animachiyta, Dyuspi mas allita yuyakunallapa.

<sup>13</sup>Chayri mana intyindiypaq rimaypi rimashpaqa, Dyusman mañakushun, chay rimashqanchiqta chay uyaqkunapa rimaynimbini ninanchiq, paykunapis intyindinambaq. <sup>14</sup>Chaqa mana intyindiypaq rimaypi Dyusman mañakushpaqam, \*ispiritunchiqwanlla payman mañakuykanchiq. Piru yuyayninchiqwanqam mana nimatapis intyindiyanchiqchu: ¿Imatam niykani? nishpa. <sup>15</sup>¿Imashinam Tayta Dyusman mañakushun? Ispiritunchiqwan mañakushpa, mana intyindishpa, tukuy yuyayninchiqwambis mañakushun, allita intyindinanchiq. Chayshina ispiritunchiqwan kantashpa, yuyayninchiqwambis kantashun, allita intyindinanchiq. <sup>16</sup>Chaqa Tayta Dyusta ispiritunchiqwanlla alabaptinchiqqa,

yumbay uyawaqninchiqqa mana nimatapis intyindinmanllapachu. Chaymi mana atinqallapachu pullanchiq Tayta Dyusta alabayta: “iChayshina kanqa!” nishpaqa. <sup>17</sup>Chayshina mana intyindiypaq rimaypi Tayta Dyusta pagikushpaqam, kinsapch'i ancha shumitaqta pagikuykanchiqman. Piru yumbay chay uyawaqninchiqtaqam mana nimatapis animachiykanchiqchu, Jisuspi mas allita kriyinanllapa.

<sup>18</sup>Tayta Dyus yanapawaptinmi, noqaqa yumbay qamkunamanda masta rimani chay mana intyindiypaq rimaykunapi. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. <sup>19</sup>Piru kriyiq masinchiqkunawan tandakashpaqam, mana balinchu chay mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaypaqqa. Chaqa 10.000 palabrakunata chay rimaykunapi rimanaymandaqam, masta balin sinku palabritastalla yach'achikunaypaq chay uyakuqkunapa rimaynimbi, paykuna allita yach'akunanllapa.

<sup>20</sup>Masitakuna, amar qawch'u kayllapachu, maluta ruranaykillapa. Ashwanri wambrakunashina kayllapa, ama maluta ruranaykipaq. Piru Tayta Dyuspaqar yach'ayniyuq mayurkunashina kayllapa. <sup>21</sup>Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi nin: “Kay \*nasyunmanmi suq nasyungunamanda rini kach'amuq suq laya rimaykunapi rimaqkunata, noqapaq yach'achikunambaq. Piru paykuna noqapaq yach'achikuptimbismi, kay nasyumbi tiyaqkunaqa mana rinllapachu kasuwaq” nishpa. <sup>22</sup>Chayshina Tayta Dyus yanapawaptinchiq, mana intyindiypaq rimaykunata rimananchiqqam, Jisuspi mana kriyiqkuna chay rimaykunata uyashpaqa, rinllapa qemikaq uyakuq:

“¿Imashinataq waq rimaykunapiqa rimaykanllapa?” nishpa. Piru Tayta Dyus niwashqanchiqta, rimayninchiqpi klarituta niptinchiqqam, kriyiq masinchiqkuna qemikashpa, rinllapa allita uyawaqninchiq.

<sup>23</sup>Piru kriyiq masinchiqkunawan tandanakushpa, yumbay qamkuna mana intyindiypaq rimaykunata rimaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq uyashushpa, yuyanman: Waqkunaqam lukukuna, nishpa. <sup>24</sup>Piru kikin rimaynikipi Dyus parlachishushqanda willaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq willashqaykita uyashpaqa, rinna intyindiq: Ancha uchayquqi kani, nishpa. <sup>25</sup>Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam rin parlachishuq chay mana kriyiq runa shunqombilla yuyashqanda. Chay yuyashqambaq willaptikiqam, chay mana kriyiqqa qonqorikushpa, Tayta Dyusta adurashpa, rin niq: “Allibmi Dyusqa paypi kriyiqkunawan kashpa, yanapaykan, yuyashqayta yach'ananllapa”, nishpa.

#### **Tandanakushpaqa kayshina shumaqta tukuy imata rurashunllapa**

<sup>26</sup>Kriyiq masitakuna, chaykunata yach'ashpaqa, ¿imam alli rurananchiqllapa? Qamkuna tandanakuptiki, wakinnikiqa kantanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa \*Dyuspa Santu Librunmanda yach'achikunqa. Chaymandaqa wakinnikiqa Tayta Dyus parlachishushqanda suqkunata willanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa suq mana intyindiypaq rimaypi rimanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa chay mana intyindiypaq rimaypi

nishqanda intyindichinqa. Tukuy chaykunataqar rurayllapa, Jisuspi kriyiq masinchiqkuna Dyuspi masta yuyakushpa kawsananllapa. <sup>27</sup>Piru tandanakushpaqa, ama rimayllapachu mana intyindiypaq rimaykunapillaqa. Ashwan munashpa chayshina rimaytaqa, ishkay ichu kimsalla suqpa suqpa rimanqallapa. Piru suq kriyiq masinchiq chay rimashqanda yumbay qamkunata intyindichishunqa. <sup>28</sup>Piru mana pipis kaptin intyindichishu-nambaq, mana balinchiu qamkunapa ñawpaykipi rimanambaq chay mana intyindiypaq rimaykunapiqa. Ashwanri shunqomba ukumbilla Tayta Dyuswanlla chayshina parlanqa. <sup>29</sup>Chayshinallar Dyuspa \*Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin Dyus parlachishushqanda suqkunata willanaykiqa, ishkay ichu kimsalla chayshina willayllapa. Suqnikiqkunaraq ancha allita uyayllapa yach'anaykillapa: ¿Alliptachu Dyus parlachishqanda willaykan ichu mana? nishpa. <sup>30</sup>Piru Dyuspa Santu Ispiritun suq tiyaykaq kriyiq masinchiqta yanapaptin, Dyus parlachishqanda willanambaqqa, chay punta rimaykaqqa niykashqanda das ushyanqa, chay tiyaykaqtapis partinda qonambaq. <sup>31</sup>Chayshina Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, Dyus parlachishushqanda willanaykiqa, suqpa suqpa shumaqta willayllapa. Chaqa chayshina willaptikillapam, yumbay kriyiq masinchiqkuna Tayta Dyusmanda allita yach'akushpaqa, ancha animakanqallapa. <sup>32</sup>Tandanakup-tinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa munan, noqanchiqkuna allita sujitakashpa, suqpa suqpa pay parlachiwashqanchiqta willananchiq. <sup>33</sup>Chaqa Tayta Dyusqam mana sh'uqyachiwanchiqchu. Ashwanmi munan, Jisuspi kriyiqkuna suqwan

suqwan shumaqta yach'achinakunanchiq.

Yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkuna rurashqanshina, <sup>34</sup>warmikunaqa yach'achikuq runakunata rrispitashpa, uyarap (uyara) uyakunqallapa. Manam balinchiu warmikuna \*kultupi kashpa tapukunanqa. Chaqa Tayta Dyuspa liynimbim nin: Warmikunaqa ullqokunataqa ama kamachinqachu. Ashwan kasunqallapa, nishpa. <sup>35</sup>Chayri imatapis mana allita intyindishpaqa, wasimbi qosanda tapunqa. Chaqa manam balinchiu warmikuna kultupi tapukunanqa.

<sup>36</sup>Kurintinu kriyiq masitakuna, \*Jisuspa shumaq nutisyanqam mana puntataqa shamurqanchu qamkunaman. Manam qamkunallachu Jisuspiqa kriyishqallapa kangi. <sup>37</sup>Chayri mayqaniki yuyashpa: Noqaqam \*Dyuspaq rimaq kani. Chaymi paypa Santu Ispiritun ancha yanapawan, nishpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristum Pabluta kamachishqa, kaykunata noqanchiqkunapaq iski布林nambaq, nishpa. <sup>38</sup>Piru mayqan runa kay iski布林shushqayta mana munaptin kasuytaqa, paytaqa ama kasuyllapachu.

<sup>39</sup>Chayri kuyashqay masitakuna, Dyusman mañakuyllapa parlachishunambaq, chay nishushqanda suqkunata willanaykillapa. Chayshinalla chay mana intyindiypaq rimaykunapi rimaqkunatapis dijayllapa chay rimaykunapi rimanambaq. Ama arkayllapachu. <sup>40</sup>Piru qamkuna tandanakushpa Dyusta aduranaykiqa, ama sh'uqyashpachu, ashwan tukuy imata shumaqta rurayllapa.

**Jisukristu wañushpam kawsamurqan**

**15** <sup>1</sup>Kriyiq masitakuna, munanim chay yach'achishushqay \*shumaq nutisyata allita yuyanayki-

llapa. Chaqa chay shumaq nutisyata kanangaman mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. <sup>2</sup>Chaymi kay yach'achishushqayta mana shaykuq kriyiptikillapaqa, Tayta Dyusqa washashushqallapa. Piru mana allipta kriyiptiqam, mana rinchu washashuq.

<sup>3</sup>Noqaqam chay ch'askishqay shumaq nutisyata qamkunata yach'achishurqaq, \*Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina: Jisukristum wañurqan, uchanchiq- manda pirdunawananchiq. <sup>4</sup>Kanan Jisusta wanchishpa pambaptinllapam, Tayta Dyusqa kimsa diyaman kawsachimurqan. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam chayshina nin. <sup>5</sup>Chaymandaqam Jisukristuqa puntata rikakurqan \*apustul Pidruman. (Pidrullam Sifaspis shutin.) Chaymandaraqmi yumbay apustulninmanqa rikakurqan.

<sup>6</sup>Chaymandaqam rikakurqan mas di 500 kriyiq masinchiqkuna tandakash-qanman. Chay kriyiq masinchiq rikaqkunaqam wakinqa kay kartata iskibrishqay diyakaman kawsaykanraq; wakinqam wañushqallapana.

<sup>7</sup>Chaymandaqam Jisukristuqa \*Jakubuman rikakurqan. (Jakubullam Santyagupis shutin.) Chaymandaqam yumbay apustulningunaman rikakurqan.

<sup>8</sup>Ultimupiqam achka tyimpumanda Jisusqa noqa Pabluman rikakurqan. Piru paypi kriyiptiqam, yumbaypaq suq wambra mana diyambi nasishqashina karqay. <sup>9</sup>Chaymi noqaqa yumbay apustulmandaqa mana nimapaq balinichu. Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, chay kriyiq masinchiqkunata ch'iqnishpa wanchirqay. Chaymi mana ni balinichu “Apustul Pablu” niwananllapa. <sup>10</sup>Piru chay laya kaptiypismi, Tayta Dyusqa ancha kuyawashpa akrawashqa, apustulnin kanaypaq, pay nishqanda

yach'achikunaypaq. Chaymi yumbay chay apustul masiykunamanda masta yach'achikushqa kani. Piru Tayta Dyus mana yanapawaptingam, mana atinaytachu nimatapis yach'achikuytaqa. <sup>11</sup>Chaymi igwalla kashqa ichu noqa ichu chay suq apustul masiykuna Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushqayqa. Chay shumaq nutisyata uyashpam, kriyishqallapa kangi.

#### Wañuqkunam rin kawsamuq

<sup>12</sup>Noqaykunaqam yach'achishushqa kani: “Jisukristum wañushqanmanda kawsamushqana”, nishpa. Chayshina yach'achishuptiyqa, çimaraykutaq wakinnikiqa rimangillapa: “Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq”, nishpaqa? <sup>13</sup>Chaqa wañushqakuna mana kawsamuptingam, Jisukristupis wañushqanmandaqa mana kawsamunandachu. <sup>14</sup>Piru Jisukristu wañushqanmanda mana kawsamushqa kaptinqam, noqaykuna paypaq yach'achikushqayqa mana nimapaq balinmanchu. Chayshinallam qamkuna Jisuspi kriyishqaykillapa mana nimapaq balinmanchu. <sup>15</sup>Chayshina wañuqkuna mana kawsamuptingam, noqaykunaqa ancha ingañakuqkuna kaymanllapa. Chaqa noqaykunaqam yach'achikushqa kani: “Tayta Dyusmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimushqa”, nishpa. <sup>16</sup>Piru wañushqakuna mana kawsamuptingam, Jisukristupis mana kawsamunandachu. <sup>17</sup>Chayshina Jisukristu mana kawsamushqa kaptinqam, noqanchiqkunaqa uchayuqlla kanchiqmanllapa. Chaqa yanqam paypi kriyishqallapa kanchiqman. Chayshina kaptinqam, Tayta Dyusqa uchanchiqmandaqa mana pirdunawananchiqmanchu. <sup>18</sup>Chay wañushqa kriyiq masinchiqkunapismi

Tayta Dyuswanqa syilupiqqa mana tiyaykanmanchu. Chaqa paykunapismi chingashqana kanmanllapa. <sup>19</sup>Chaymi wañushpa, manana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq balinman Jisukristupi kay bidapilla kriyinan-chiqqa? Chayshina kaptinqam, yumbay runakunamanda mas llakipaypaq kanchiqmanllapa.

<sup>20</sup>Piru Jisukristuqam wañushqanmandaqa allipta kawsamurqan. Chaqa yumbay runa Tayta Dyuspi kriyishpa wañuqkunamandam, Jisusqa puntata kawsamurqan. Chaymi payqa achka kusichapa punta partinshina. <sup>21</sup>Chaqa chay punta runa \*Adanmi Tayta Dyusta mana kasushqanrayku wañurqan. Chaymi yumbay noqanchiqkunapis rinchiq wañuq. Piru Jisukristu Tayta Dyusta kasushqanraykum, wañushqanmanda kawsamushqa. Chaymi noqanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. <sup>22</sup>Chayshina Adamba karu willkanguna kashpam, yumbayninchiq wañunchiq. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa wambranshina kashpa, wañushqanchiqmanda rinchiqllapa kawsamuq. <sup>23</sup>Piru Tayta Dyusmi munan kada wañuqkuna urdinnimbi kawsamunambaq. Chaymi Jisusta puntata kawsachimurqan, yumbay wañuqkunamanda payqa achka kusichapa punta partinshina kanambaq. Chaymandaqam Jisukristu syilumanda shamuptin, paypi kriyiqkunapis wañushqanchiqmanda kawsamushpa, chay achka kusichashina rinchiqllapa kaq. <sup>24</sup>Chaymi kay pacha ushyakanambaq kaptinqa, Jisukristu shamushpa, tukuy laya kamachikuq \*dyablukunata, awturidarkunata rin binsiq. Chayshina binsishpaqam, Tayta Dyusta tukuy imata rin intrigaq, payna kamachinambaq. <sup>25</sup>Piru Taytanman intrigakunangamanmi, Jisukristuqa tukuy imata rin kamachiq, chay

ch'iqniqkunata sarru sarru rurashpashina binsinangaman. <sup>26</sup>Chayshina binsishpaqam, wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq, amana nunka wañunanchiqllapa. <sup>27</sup>Chaqa Tayta Dyusqam Jisusta ancha pudirniyuqta rurashqa, tukuy imata kamachinambaq. Chaymi Tayta Dyusqa tukuy ima kaqkunata rin kamachiq, Churin Jisusta kasunanllapa. Piru \*Dyuspa Santu Librumbi chayshina nishqanqam mana munanchu niyta: “Tayta Dyuspismi Churin Jisusta rin kasuq”, nishpaqa. <sup>28</sup>Ashwanmi Tayta Dyusqa rin kamachikuq, tukuy ima Jisukristuta kasunambaq. Chaymandaqam Jisusqa, Tayta Dyuspa Churin kashpa, Taytanda tukuy imapi rin kasuq. Chayshinam tukuy imapi Tayta Dyuslla rin kamachikuqqa.

<sup>29</sup>Chayraykum yach'anchiqllapa: Yumbay wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Chaqa wañuqkuna mana kawsamuptinqa, ¿imapaqmi balinman wakinguna shutikunanllapa chay wañushqakunapaq? [*Nuta: Kinsapch'i Dyuspi wakin kriyiqkuna manaraq shutikushpachu wañurqan. Chaymi suq kriyiq masinguna paykunapa rrimplasun shutikurqanllapa.*]

<sup>30</sup>Chayri wañushqanchiqmanda mana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqmi balin ancha padisishpa Dyuspaq yach'achikunanchiq? <sup>31</sup>Chaqa tukuy diya ch'iqniwaqkunam munanllapa wanchiwayta. Piru ancham kushikuni, yach'ashpa: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi allita yuyakushpa kawsaykangillapa, nishpa. <sup>32</sup>Chaymi Ifisu llaqtapi chay ch'iqniwaqkunaqa saqra kita animalkunashina ancha padisichwarqan. Piru wañuqkuna mana kawsamunan kaptinqach'i, yanqa padisishqa kayman, ¿manachu? Mas allich'i kanman kawsashpa, tukuy layata mikunanchiq, upyananchiq,

bwina bidata pasananchiq: “Qayam rinchiq wañuq”, nishpa. (Piru wañuqku-naqam allipta rinllapa kawsamuq.)

<sup>33</sup>Chayri ama dijakayllapachu, chay ingañakuqkuna ingañashunanqa. Chaqa runakuna nishqanshina: Mana allin runakunawan purishpaqam, paykunashina rinchiqllapa kawsaq. <sup>34</sup>Chayri iallitana yuyashpa, allita rurayllapa! iAmar uchata rurashpaqa kawsayllapachu! Chaqa wakinnikiqam Tayta Dyuspiqa mana alliptachu yuyakungillapa. Chaymi chayshinaqa niykillapa, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna penqakushpa, “ancha uchayuqmi kani”, ninaykillapa.

#### Wañuqkunam kayshina rin kawsamuq

<sup>35</sup>Kinsapch'i qamkuna kayshina tapuwangiman: “Wañushqakunaqa, ñimashinaraq kawsamunqa? Kawsamushpaqa, ñima laya kwirpuyuraq kanqallapa?” nishpa. <sup>36</sup>Chayshina tapuwashpaqam, ancha tuntukuna kangimanllapa. Manchu suq simillata tarpuptikiqa, manana simillallachu kidan. Ashwanmi chay simillamandaqa wiñanna suq atun planta. Piru chayshina wiñaptinmi, chay simillaqa ismushpa chinganna. <sup>37</sup>Chayshinam chay triguta ichu suq laya simillata tarpuptinchiqqa, chay plantataqa mana tarpunchiqchu; ashwanmi simillatalla tarpunchiqqa. <sup>38</sup>Chaqa chay simillata tarpuptinchiqqam, Tayta Dyuslla wiñachin pay munashqanshina. Mayqan laya simillata tarpuptinchiqpismi, chay similla wiñashqan plantandalla wiñachin.

<sup>39</sup>Piru kay pachapi tukuy ima kawsaqqam mana igwalchu. Chaqa runakunaqam suq laya kwirpuyukanchiqllapa; animalkunaqam suq laya

kwirpuyukuna, pishqokunapismi suq laya kwirpuyukuna, piskadupismi suq laya kwirpuyuk. <sup>40</sup>Chayshinallam syilupi tiyaqkuna kay pachapi tiyaqkunawanqa mana igwalchu kwirpungunaqa. Chaqa syilupi tiyaqkunam suq laya shumaq kwirpuyukuna. Kay pachapi tiyaqkunam suq laya shumaq kwirpuyukuna kanchiqllapa. <sup>41</sup>Rupayqam mana llipyanchu killashinaqa. Killapismi mana llipyanchu lusirushinaqa. Yumbay lusirupismi mana llipyanchu suq layatallaqa.

<sup>42</sup>Chayshinallam noqanchiqkunapis rinchiqllapa kaq. Wañuptinchiqqam kay kwirpunchiqta allpapi pambawaptinchiqqa, chay simillashina ismushpa, allpapaqna rin tikrakaq. Piru wañushqanchiqmanda kawsamushpaqam, suq laya kwirpuyuna kashpa, manana nunka rinchiqllapachu wañuq. <sup>43</sup>Chaqa wañuptinchiqqam, kay qeshyaylintu kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, suq mushuq shumaq kwirpuyuna kashpa, ancha kushikushunllapa. Wañuptinchiqqam kay mana jwirsayuq kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, ancha jwirsayuq kwirpuyuna rinchiqllapa kaq. <sup>44</sup>Kay aychamanda kaq kwirpunchiqtam rinllapa pambaq. Chaymandaqam Dyuspa \*Santu Ispiritun suq laya kwirputa rin qowaqninchiq, anaq syilupina kawsananchiqllapa. Chaqa kay pachapi kawsananchiqqam aychamanda kwirpuyukanchiqllapa. Piru syilupi kawsananchiqqam suq laya kwirpuyukanchiqllapa kaq.

<sup>45</sup>\*Dyuspa Santu Librubim nin: “Tayta Dyusmi chay punta runa \*Adanda allpamanda rurashpa, kawsachirqa”, nishpa.<sup>k</sup> Piru Jisukristum mushuq Adanshina kashpa, Santu Ispiritunwan

kawsachiwanchiq. <sup>46</sup>Puntatam aychamanda kwirpuyuy nasinchiqllapa. Chaymandaqam mushuq laya kwirpuyuy, mushuq ispirituyuy rinchiqllapa nasiriq, syilupi kawsananchiqqa. <sup>47</sup>Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda ruraran, kay allpapi kawsanambaq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisukristu syilumanda shamurqan kay pachaman, mushuq Adanshina kanambaq. <sup>48</sup>Tukuy runakunaqam Adamba karu willkanguna kashpa, Adanshina kay allpamanda kanchiqllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, payshina syilumanda rinchiqllapa kaq. <sup>49</sup>Kay pachapi nasishpaqam, Adanshina allpamanda kwirpuyuy kanchiqllapa. Piru suq diya kawsamushpam, Jisukristushina syilumanda kwirpuyuy rinchiqllapa kaq.

<sup>50</sup>Chaymi kriyiq masitakuna, munani kayta nishuyllapata: Kay wañuq kwirpunchiqwanqam mana atinchiqllapachu Dyuswan kawsaytaqa. Chaqa kay kwirpunchiqqam das ushyakan. Piru Dyusqam mana nunka ushyakanqachu. <sup>51</sup>Manaraq pipis yach'ashqandam munani nishuyllapata: Manam yumbayninchiqqa rinchiqllapachu wañuq. Piru Jisukristum yumbay paypi kriyiqkunata mushuq kwirputa rin qowaqninchiq, <sup>52</sup>ultimu \*kurnitata waqachiptin. Chaqa chay kurnitata waqachiptinqam, Jisuspi kriyiq wañuqkunaqa das rinllapa kawsamuq, amana nunka wañurinanllapa. Chay urasllam paypi yumbay kriyiq kawsaqtapis das rin qoq mushuq kwirputa. <sup>53</sup>Chaqa wañuq kwirpuyuy kaptinchiqmi, payqa rin kambyawaqninchiq, mana nunka wañuq kwirpuyuy kananchiqllapa.

<sup>54</sup>Kay wañuq kwirpunchiqta dijashpam, mushuq laya kwirpu mana nunka wañuqta rinchiqllapa ch'askiq. Chay tyimpupim, rinna kumpli Dyuspa

Santu Librumbi kayshina nishqan: “Tayta Dyus wañuyta chingachiptinmi, manana nunka rinchiqllapachu wañuq”, nishpa. <sup>1</sup><sup>55</sup>Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis: “Wañuytaqa ama manchashunchu. Ama nimapaqpis llakishunchu: Rini wañuq”, nishpaqa. <sup>m</sup> <sup>56</sup>\*Muysispa liyningunata mana kasushqanchiq-raykum ancha uchayuq kanchiqllapa. Chaymi wañunchiqllapa. <sup>57</sup>Piru Siñurninchiq Jisukristu wañushqan-raykum, Tayta Dyusqa dyabluta binsishpa, uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chayri paytaqa ancha pagikushunllapa.

<sup>58</sup>Chayraykur kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, mana shaykuq tukuy diya paypaq masta trabajashunllapa. Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisusmi rin yanapawaqninchiq, ama yanqa imatapis paypaq rurananchiqllapa, nishpa.

**Pablum kurintinukunata animachirqan ufrindananllapa, kriyiq masingunata yanapananllapa**

**16** <sup>1</sup>Mayá, kananqa yuyashunllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq, ufrindata surqonanchiqllapa. Noqaqam chay \*prubinsya Galasyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata nishqa kani: “Kayshinar chay ufrindata surqoyllapa”, nishpa. Chayshinar qamkunapis chay ufrindata surqoyllapa. <sup>2</sup>Chayri kada simana ganashqaykimanda suq partita akrayllapa, tukuy dimumgu ufrindanaykillapa. Chaymandaqam noqa qamkunaman ch'ayamuptiyqa, manana nisisaryuchu kanqa chay ufrindata tandanaykillapa. <sup>3</sup>Allin kriyiq masinchiqkunata akrayllapa, chay

ufrindakunata Jirusalinman apanan-llapa. Noqaqam qamkunaman ch'ayashpaqa, chay akrashqaykikunata rini qoq kartakunata, Jirusalimbi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman apananllapa chay tandashqayki ufrindakunata. <sup>4</sup>Ichu mas alli kaptin, noqapis rinaypaq Jirusalinmanqam, paykunaqa noqawan pulla rinqallapa.

#### **Pablum yuyarqan Kurintu llaqtaman riyta**

<sup>5</sup>Qamkunaman shamushinaqam puntata rini watukuq chay prubinsya Masiduñapi tiyaqkunata. Chayshina watukushpaqam, chay Kurintu llaqtaykiman ch'ayamushaq. <sup>6</sup>Kinsapch'i chay llaqtaykillapapi qamkunawan suq tyimpupaq kidashaq. Paqtar tukuy chay tamya tyimputa chay llaqtaykipi qamkunawan pasashaq. Chayshina qamkunawan kidaptiyimi, atingiman-llapa imitawan yanapawayta, suq llaqtakunaman rinaypaq. <sup>7</sup>Piru Tayta Dyus munaptingam, ancha munani qamkunawan kidayta suq tyimpupaq. Chaqa manam munanichu pashaqshinalla yumbaynikita rikashuytaqa. <sup>8</sup>Piru kay diyakunaqam kay Ifisu llaqtapilla rini kidaq chay \*Pintikustis fyista diyakaman. <sup>9</sup>Chaqa kay llaqtapi achka runakuna kuntrawaptimbismi, Tayta Dyusqa ancha yanapawaykan, achka runakunata yach'achinaypaq, Jisuspi kriyinamaqllapa.

<sup>10</sup>Masanchiq Timutiyu qamkunaman shamuptinqa, shumaqta ch'ayachiylapa, ama nimapaq llakishpa qamkunawan kushikunambaq. Chaqa paypismi noqashina Siñurninchiqua \*shumaq nutisyanda yach'achikun. <sup>11</sup>Chayri ama ni mayqannikipis disprisayllapachu. Ashwan yanapayllapa, kushikushpa noqaman kutimunambaq. Chaqa noqaqam wakin kriyiq masinchiqkunawan kaypi pulla Timutiyuta shuyaykanillapa.

<sup>12</sup>Noqaqam masanchiq Apulusta ancha rrugashqa kani, chay kriyiq masinchiqkunawan qamkunaman shamunan watukushuq. Piru kay diyakunaqam manaraq munanchu shamuyta. Paqtar lugarnin kaptin, suq tyimpumanda rin shamuy.

#### **Pablum dispidikarqan**

<sup>13</sup>Allita kwidakashpa, ama disanima-kashpachu, Jisuspi allita yuyakuyllapa. Ama nimatapis manchashpachu, ashwan ancha jwirti runakuna kayllapa, Dyusta kasunaykillapa. <sup>14</sup>Allita kuyana-kushpar, tukuy imata rurayllapa.

<sup>15</sup>Masitakuna, qamkunaqam yach'angillapa: Kay Akaya \*prubinsyapi manaraq ni pi Jisuspi kriyiptinllapam, masanchiq Istifanaslla tukuy ayllunwan Jisuspi puntata kriyishqallapa. Chayshina kriyishpaqam, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashpa kawsanllapa. <sup>16</sup>Chaymi munani, qamkunapis chay laya yanapashuqkunata allita kasunaykillapa, Tayta Dyuspaq trabajashqanrayku.

<sup>17</sup>Ancham kushikunipis chay masanchiq Istifanas, masanchiq Furtunatu, masanchiq Akaykuwan watukuwashqanrayku. Chaqa yumbay qamkuna mana atiptikillapa shamuytapismi, chay kimsa masanchiqkuna rrimplasuykillapa shamushqallapa watukuwaq. <sup>18</sup>Paykunaqam qamkunata animachishushpa, noqatapis ancha animachiwashqa, Tayta Dyuspi ancha allita yuyakunaypaq. Chayri chay laya masanchiqkunata ancha alabashunllapa.

<sup>19</sup>Kay prubinsya Asyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi. Masanchiq Akilaspismi warmin Prisilawan napaykushungi. Paykunapa wasimbi tandakaq kriyiq masinchiqkunapismi Jisuspa shutimbi napaykushungi.



<sup>20</sup>Tukuy kaypi kaq kriyiq masinchiqpis qamkunata napaykushungi. Chayshina qamkunapis tandanakushpaqa, suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, \*muchanakushpa napaykunakuy.

<sup>21</sup>Kay partitallam noqa Pablu kikiy makiywan iskibrishpa napaykuykillapa.

<sup>22</sup>Piru mayqan runa Siñurninchiq Jisukristuta mana nimatapis kuyaptingar, chay runataqa \*dyabluta

intrigashun, kastigadu kashpa, chinganambaq.

¡Siñurninchiq Jisukristu shamunqa!

<sup>23</sup>Ancham mañakuni, Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunan.

<sup>24</sup>Kriyiq masitakuna, Jisukristupi kriyishqanchiqraykum ancha kuyashushpa, kay kartata kach'amuni.

(Kaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.